

คณะจิตวิทยา

ความพึงพอใจในชีวิตของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์

นางสาวพิศุทธิภา เมธิกุล

โครงการทางจิตวิทยานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยา

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

LIFE SATISFACTION OF PREGNANT TEENAGERS

Miss Pisutthipa Metheekul

A Senior Project Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Bachelor of Science in Psychology

Faculty of Psychology

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

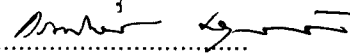
พิศุทธิภา เมธิกุล : ความพึงพอใจในชีวิตของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์. (Life satisfaction of pregnant teenagers) อ.ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์ , 51 หน้า.

การศึกษานี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจในชีวิตของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์นิยมเป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ การเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยทำการเก็บข้อมูลจากหญิงตั้งครรภ์อายุระหว่าง 16-18 ปี ที่ฝากครรภ์กับโรงพยาบาลบางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา และเต็มใจเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 4 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและบริบทจากบทสัมภาษณ์และข้อมูลภาคสนามเพื่อสร้างข้อสรุปเชิงอุปนัย

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. หญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์มีความพึงพอใจในชีวิต เนื่องจากความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว การได้รับการเอาใจใส่จากคู่รัก การได้รับการยอมรับจากครอบครัวคู่รัก ความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนความรู้สึกรักและผูกพันกับลูกในท้อง
2. หญิงวัยรุ่นสามารถเผชิญปัญหาและก้าวผ่านอุปสรรคมาได้เนื่องจากการสนับสนุนทางสังคมและจากการคิดทบทวน การทำใจยอมรับ การคิดเปลี่ยนแปลงตนเอง และความรักที่มีต่อลูก
3. การตั้งครรภ์ทำให้หญิงวัยรุ่นเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองโดยมีความรับผิดชอบมากขึ้น และมีความรอบคอบในการใช้ชีวิต

หลักสูตร.....จิตวิทยา.....
สาขาวิชา.....จิตวิทยา.....
ปีการศึกษา.....2551.....

ลายมือชื่อนิสิต.....พิศุทธิภา เมธิกุล.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

PISUTTHIPA METHEEKUL: LIFE SATISFACTION OF PREGNANT TEENAGERS

ADVISOR : ASSIST. PROF. KANNIKAR NOLRAJSUWAT, Ed.D. , 51 pp.

This study was aimed to explore the experience in life satisfaction of pregnant teenagers, using qualitative research and inquiry method. Data collection was conducted via open- ended indepth interview with 4 key informants aged 16-18 years old from Bangpakong hospital who volunteered to participate in this study. Content and context analyses and were used for data analyzing.

The major findings are:

1. Sources of life satisfaction in pregnant teenagers include good relationship of family of origin, caring from couples, acceptance from couple's family, good relationship with friends and love for their own offsprings.
2. Pregnant teenagers are able to cope with problems and overcome their life's obstacles because of social support, reflection of themselves, self acceptance, openness for self improvement, and love for their own offsprings.
3. Pregnant teenagers gained personal growth through the experiences and reported increasing responsibility and more thoughtful lives.

Field of studyPsychology.....

Academic year2008.....

Student's signature.....*Pisutthipa*.....

Advisor's signature.....*K. Nolkajuwat*.....

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยทางจิตวิทยาเล่มนี้อาจจะไม่สำเร็จ หากไร้ซึ่งการสนับสนุนและความช่วยเหลือจากบุคคลสำคัญที่มีพระคุณแก่ข้าพเจ้า ดังนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการวิจัย ผู้ให้ความอนุเคราะห์แก่ข้าพเจ้าทั้งในด้านความรู้ คำแนะนำและการสนับสนุนในการวิจัยทำให้งานวิจัยครั้งนี้มีความลึกซึ้ง ตลอดจนความเมตตาที่อาจารย์มีให้เสมอมา และขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ทำให้ข้าพเจ้ามีวิชาความรู้จนถึงทุกวันนี้

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลบางปะกงที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์และคอยประสานงานอย่างดียิ่งเพื่อให้ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักได้อย่างครบถ้วน

ขอขอบคุณ พี่ปู ธีร์จุฑา จรัสโยธินนุวัฒน์ ผู้ให้แนวทางในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ ตลอดจนเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบกระบวนการวิจัย ทำให้งานวิจัยครั้งนี้ครบถ้วนในการสรุปประเด็น

ขอขอบคุณเพื่อนคณะจิตวิทยา รุ่น 4 รุ่นพี่และรุ่นน้องทุกคนที่ทำให้ข้าพเจ้าได้ซึมซับช่วงเวลาอันมีค่าและมีความสุขจากการเป็นนิสิตจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอระลึกและขอบพระคุณบุญคุณที่ยิ่งใหญ่ของพ่อแม่ ที่ให้การสนับสนุน ให้กำลังใจ ข้าพเจ้ามาโดยตลอด แม้จะดูเรียบง่ายและธรรมดา แต่พ่อแม่คือทุกอย่างในชีวิตข้าพเจ้า

พิศุทธิภา เมธิกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อโครงการวิจัยภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อโครงการวิจัยภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญรูป.....	ช
บทที่	
1 บทนำ	
ความพึงพอใจในชีวิต.....	3
แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น.....	8
ความต้องการของวัยรุ่น.....	10
สาเหตุของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น.....	10
ผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น.....	11
วัตถุประสงค์การวิจัยวิจัย.....	11
คำถามการวิจัย.....	12
ขอบเขตการวิจัย.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
2 วิธีดำเนินการวิจัย.....	13
3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	21
4 อภิปรายผลการวิจัย.....	40
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	46
รายการอ้างอิง.....	50

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
1 แผนภาพแสดงขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	12
2 แผนภาพการวิเคราะห์ข้อมูลการตั้งครรภ์.....	22
3 แผนภาพการวิเคราะห์ข้อมูลประสบการณ์ของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์หลังจบการศึกษา.....	24
4 แผนภาพการวิเคราะห์ข้อมูลประสบการณ์ของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ขณะกำลังศึกษา.....	25
5 แผนภาพวิธีการในการเผชิญกับปัญหา.....	43

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการในด้านต่างๆ ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา บุคลิกภาพ และสังคม ตลอดจนพัฒนาการทางอารมณ์ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มีผลต่อ เจตคติ ความคิด และพฤติกรรมความสนใจของเด็กวัยรุ่น (ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร, 2530 อ้างถึงใน กาญจนา สุรวจากุล, 2543) อีกทั้งยังเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ ร่างกายเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง ต่อมาต่างๆภายในร่างกายทำงานอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะต่อมเพศที่ผลิตฮอร์โมนออกมา ทำให้วัยรุ่นพยายามหาทางออกเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ ทำให้วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็นและอยากหาประสบการณ์แปลกใหม่ให้กับชีวิตโดยเฉพาะ ประสบการณ์ทางเพศ และเนื่องด้วยสภาพเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและแรงจูงใจทางสังคมในปัจจุบัน เช่น หนังสือ ภาพยนตร์ วิดีโอ อินเทอร์เน็ต ที่เผยแพร่ข่าวสารเรื่องเพศอย่างไม่เหมาะสม ตลอดจนสถานเริงรมย์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นมากมาย ล้วนมีส่วนยั่วยุให้วัยรุ่นสนใจในเรื่องเพศมากขึ้น จึงเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมในวัยรุ่น (นันทกา โจนวิภาต, 2546 อ้างถึงใน อทิตี นาศิริรักษ์, 2550) ซึ่งการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นนั้น หากไม่ได้มีการป้องกันก็อาจนำมาซึ่งความเสี่ยงอย่างมากทางร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นการเสี่ยงต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์ ซึ่งช่วงเวลาที่ผ่านมาพบว่า การตั้งครรภ์เป็นสิ่งที่ธรรมดาที่สุด ที่มักจะเกิดขึ้นตามมาหลังจากการมีเพศสัมพันธ์ (อทิตี นาศิริรักษ์, 2550)

ถึงแม้ว่าวัยรุ่นจะมีความพร้อมในการมีเพศสัมพันธ์แล้วก็ตาม แต่ในสังคมไทยนั้น มองว่าวัยรุ่นยังต้องเรียนหนังสือ ต้องพึ่งพาพ่อแม่อยู่ และยังไม่สามารถรับผิดชอบชีวิตของตนเองได้มากนัก หากวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์แล้วนำไปสู่การตั้งครรภ์ อาจส่งผลต่อการใช้ชีวิตของวัยรุ่นและบุตรที่กำลังจะเกิดมาได้ จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นไม่ควรจะมีเพศสัมพันธ์ (สุพร เกิดสว่าง, 2540) การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นส่วนใหญ่จะเป็นการตั้งครรภ์ที่ไม่ได้ตั้งใจ ไม่ได้มีการวางแผนการตั้งครรภ์ ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่า วัยรุ่นยังมีพัฒนาการทางด้านจิตใจ อารมณ์ ยังไม่ดีพอ เมื่อมีปัญหาไม่พร้อมที่จะตั้งครรภ์เกิดขึ้น จะเกิดความกลัว รู้สึกผิดและสับสนต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การแก้ไขปัญหาหรือทางออกที่ถูกต้องนั้นยังทำไม่ดีเท่ากับผู้ใหญ่ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจในขณะตั้งครรภ์ จึงทำให้วัยรุ่นปรับตัวต่อบทบาทใหม่ไม่ดีพอ มักเกิดอารมณ์ต่างๆ เช่น หงุดหงิด โกรธง่าย ทำร้ายตนเอง หรือบางรายพยายามหาทางออกด้วยการฆ่าตัวตาย

(ศรีนคร มังคะมณี, 2547) ดังนั้น การตั้งกรรมในวัยรุ่นจึงเป็นสิ่งที่มีความกระทบต่อการดำเนินชีวิตของวัยรุ่น

ตามธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนทุกเพศทุกวัยต่างต้องการมีความรู้สึกยินดี ชื่นชอบ พอใจ และมีความสุขในการดำเนินชีวิต การที่บุคคลจะดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขนั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างนำมาเกื้อหนุน ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่าความสุขของแต่ละบุคคลนั้นมีทั้งความสุขทางกายและทางใจ ในการประเมินชีวิตของตนเองว่ามีความสุขหรือไม่มีความสุขนั้น บุคคลย่อมประเมินชีวิตของตนในปัจจุบันด้วยการประเมินชีวิตของตนเองทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจว่า ณ สภาวะปัจจุบัน ตนเองมีความสุขหรือไม่มีความสุข ถ้าบุคคลมีความสุข มีความรู้สึกยินดีต่อการมีชีวิตอยู่ รวมทั้งเห็นคุณค่าในตนเองต่อการมีชีวิตอยู่ เพื่อประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ย่อมหมายถึงว่าบุคคลนั้นมีความสุขพึงพอใจในชีวิต (เยาวลักษณ์ มั่นประชา, 2542) ดังนั้น ความรู้สึกถึงความสุขหรือความพึงพอใจในชีวิตจึงเป็นเป้าหมายสุดท้ายในการทำกิจกรรมต่างๆของมนุษย์ (Shin&Johnson, 1977 อ้างถึงใน วัชรภรณ์ เพ็งจิตต์, 2543)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาชีวิตของหญิงที่ตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เพื่อให้ทราบว่าในปัจจุบัน บุคคลกลุ่มนี้มีความสุข มีความพอใจ มีสภาพความเป็นอยู่ การวางแผนเป้าหมายในอนาคตอย่างไร อันนำไปสู่ความเข้าใจบุคคลเหล่านี้ในทุกด้านอย่างลึกซึ้ง

ผู้วิจัยเลือกใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งสุภาวค์ จันทวนิช (อ้างถึงใน ธีรจุฑา จรัสโยธิน นุวัฒน์, 2547) ได้อธิบายเกี่ยวกับการวิจัยในลักษณะนี้ว่า คือ การศึกษาที่เน้นความสำคัญของความหมายเชิงวัฒนธรรมของปรากฏการณ์ทางสังคม และความสำคัญของความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม อุดมการณ์ ซึ่งล้วนเป็นพฤติกรรมภายใน เนื่องจากเป็นวิธีการวิจัยที่มีพื้นฐานแนวคิดแบบปรากฏการณ์นิยม(Phenomenology) ซึ่งมุ่งเน้นการอธิบายจิตใจและพฤติกรรมของมนุษย์มากกว่าปรากฏการณ์ธรรมชาติ และมองว่าพฤติกรรมมนุษย์เป็นผลจากวิธีการที่มนุษย์ให้ความหมายแก่สถานการณ์และสิ่งต่างๆ จึงเชื่อว่าความรู้ที่แท้จริงมีความหลากหลาย ขึ้นอยู่กับว่ามนุษย์แต่ละกลุ่มหรือแต่ละคนให้ความหมายหรือนิยามสถานการณ์ต่างกันไปเช่นไร ดังนั้น ความรู้ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์จึงมีลักษณะเป็นอัตวิสัย(Subjective) ถูกสร้างขึ้นและอาจแปรเปลี่ยนไปเรื่อยๆตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวความรู้เองกับปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง (สุภาวค์ จันทวนิช, 2543) ด้วยเหตุนี้ การศึกษาในแนวปรากฏการณ์นิยมจึงให้ความสำคัญแก่ข้อมูลด้านความรู้สึกนึกคิด และคุณค่าของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง " ความหมาย " ที่มนุษย์ให้ต่อสิ่งต่างๆรอบตัว การวิจัยเชิงคุณภาพในแนวปรากฏการณ์นิยมจึงให้ความสำคัญกับการเข้าไปสัมผัสกับข้อมูลหรือปรากฏการณ์โดยตรง และมุ่งที่จะกระตุ้นหรือก่อให้เกิดสมมติฐานหรือข้อสรุปใหม่ๆมากกว่าพิสูจน์สมมติฐานเดิม (สุภาวค์ จันทวนิช, 2538) จากลักษณะดังกล่าวของการวิจัย

เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าจะมีความเหมาะสมแก่การศึกษานุคคลที่มีความละเอียด ชับซ้อน อันจะนำไปสู่ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง รวมถึงสามารถได้เห็นและเข้าใจประเด็นที่อาจอยู่เหนือการคาดการณของผู้วิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจชีวิตของหญิงที่ตั้งครรภ์วัยรุ่นมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อันเป็นแนวทางในการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มนี้ รวมถึงเป็นแนวทางในการพัฒนาวัยรุ่นในสังคมต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิต

Shin และ Johnson (อ้างถึงใน วัชรภรณ์ เฟ่งจิตต์, 2543) ระบุว่า ความพึงพอใจในชีวิต หมายถึงความรู้สึกทางบวกของบุคคลที่เป็นผลจากการประเมินตนหรือตัดสินคุณภาพชีวิตของตนเองบนพื้นฐานของกลุ่มมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

Jackle (อ้างถึงใน เขาวลักษณ์ มั่นประชา, 2542) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจในชีวิตว่า หมายถึงความยินดีต่อชีวิตของบุคคลที่เกิดจากการทำกิจวัตรประจำวัน ซึ่งบุคคลจะรับรู้ชีวิตของเขามีความหมาย เขาสามารถพัฒนาชีวิตของตนต่อไปได้ เขาจึงรู้สึกพึงพอใจในสภาพที่เป็นอยู่

Diener (อ้างถึงใน เขาวลักษณ์ มั่นประชา, 2542) กล่าวว่า ความพึงพอใจในชีวิต คือ การที่บุคคลเปรียบเทียบระหว่างเป้าหมายที่ตั้งไว้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ถ้าผลลัพธ์ที่ได้จากการเปรียบเทียบเกินจากมาตรฐานที่ตน ตั้งไว้ บุคคลนั้นจะเกิดความพึงพอใจในชีวิต

Cantril (อ้างถึงใน เขาวลักษณ์ มั่นประชา, 2542) กล่าวว่า ความพึงพอใจในชีวิต เป็นการเปรียบเทียบการรับรู้ของบุคคล ในสภาพปัจจุบัน กับสิ่งที่เขาต้องการหรือคาดหวังไว้ ส่วนต่างที่เกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบระหว่างการรับรู้ชีวิตของบุคคลกับความคาดหวังของบุคคล จะแสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในชีวิต

Neugarten, Havighurst, และTobin (อ้างถึงใน วัชรภรณ์ เฟ่งจิตต์, 2543) ศึกษาความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุและระบุว่า ความพึงพอใจในชีวิตเป็นการประเมินชีวิตของบุคคลไม่ว่าจะเป็นอดีตหรือปัจจุบันด้วยกรอบอ้างอิง (frame of reference) ภายในแต่ละบุคคล ความพึงพอใจในชีวิตยังเป็นตัวแปรที่บ่งชี้ถึงการอยู่ดีมีสุขภาวะทางจิต (psychological well-being) ของบุคคล และเสนอว่า ความพึงพอใจในชีวิตมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. มีความสุขความกระตือรือร้นในการดำเนินชีวิต ได้แก่การเป็นผู้กระตือรือร้นที่จะตอบสนองต่อกิจกรรม บุคคล หรือเรื่องราวต่างๆในชีวิตประจำวัน ชื่นชอบชีวิตของตนเอง ทำกิจกรรมต่างๆด้วยความพึงพอใจ ชอบสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น และกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงตนเองให้ดียิ่งขึ้น เป็นต้น
2. มีความแน่วแน่และอดทน เป็นความรู้สึกที่บุคคลยอมรับว่าตนต้องรับผิดชอบต่อชีวิตตน บุคคลจึงมีความมานะพยายาม อดทนต่อสู้ และไม่ท้อถอยต่ออุปสรรค ยอมรับทั้งในด้านดีและไม่ดีของตนโดยไม่คิดที่จะเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์ในอดีต
3. มีความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายและความสำเร็จในเป้าหมายนั้น คือ การที่บุคคลรู้สึกว่าตนประสบความสำเร็จในเป้าหมายที่ตั้งไว้ในชีวิต หรือสิ่งที่บุคคลให้ความสำคัญ
4. มีอัธมโนทัศนคติในทางที่ดี บุคคลจะรู้สึกตนเองฉลาดเฉลียว รู้สึกภูมิใจกับความสำเร็จต่างๆในชีวิต และรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญต่อผู้อื่น
5. มีอารมณ์ดี เป็นความรู้สึกที่มีความสุข มองโลกในแง่ดีและมีอารมณ์ดี ตักตวงความรื่นรมย์ต่างๆจากชีวิต รวมทั้งแสดงออกถึงความรู้สึกที่ดีนั้น

จากคำจำกัดความและความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในชีวิตหมายถึง การประเมินเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง โดยเป็นการเปรียบเทียบระหว่างการรับรู้ของตนเองกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยถ้าผลลัพธ์ที่ได้ออกมาตรงตามมาตรฐานที่ต้องการก็จะก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต

นอกจากนี้ยังมีนักวิจัยอีกจำนวนมากที่ให้ความสนใจศึกษาเรื่องความพึงพอใจในชีวิต นำไปสู่ความพยายามที่จะวัดความพึงพอใจในชีวิตในแง่มุมที่แตกต่างกันไป ทำให้การศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับเรื่องความพึงพอใจในชีวิตมีหลายแนวคิด ดังนี้

Campbell (อ้างถึงใน เยาวลักษณ์ มั่นประชา, 2542) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตของคนอเมริกัน และแนวคิดเกี่ยวกับการมีชีวิตที่เป็นสุข พบว่า การมีชีวิตที่เป็นสุขเกิดจากการที่บุคคลเปรียบเทียบการรับรู้ในสภาพปัจจุบันกับสิ่งที่คาดหวังไว้ ถ้าบุคคลได้รับผลตามที่คาดหวังไว้ก็จะเกิดความพึงพอใจ แต่ถ้าไม่ได้รับผลตามที่คาดหวังไว้ก็จะไม่พึงพอใจ นอกจากนี้ แคมป์เบลและคณะ ยังได้สรุปถึงสิ่งที่เป็นตัวบ่งชี้ความสุขและความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ

1. ด้านร่างกายและปัจจัยในการดำรงชีวิต
2. ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
3. ด้านกิจกรรมในสังคม

4. ด้านการพัฒนาตนเองและความมุ่งหวังในงาน
5. ด้านการพักผ่อนหย่อนใจ

Maslow (อ้างถึงใน เยาวลักษณ์ มั่นประชา, 2542) ได้กล่าวถึงความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่ต้องตอบสนองให้เกิดความพึงพอใจ ความต้องการนั้นจะมีความแตกต่างกันไป และปรากฏออกมาในรูปของความพึงพอใจ ซึ่งมาสโลว์ได้กล่าวถึงความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ 5 ประการได้แก่

1. ความต้องการทางด้านกายภาพ (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่ช่วยในการดำรงชีวิต ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำดื่ม อากาศ ที่อยู่อาศัย ตลอดจนความต้องการที่จะรับสัมผัสแรงขับเหล่านี้จะสัมผัสโดยตรงกับความอยู่รอดของชีวิต ความพึงพอใจที่ได้รับในขั้นนี้จะกระตุ้นให้เกิดความต้องการในขั้นต่อไป หากบุคคลไม่บรรลุความต้องการในขั้นนี้ก็จะเกิดผลลบจนต่อการกระทำต่างๆตลอดจนการเรียนรู้ของบุคคล
2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety needs) เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่จะรู้สึกได้ถึงความปลอดภัย ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยเป็นแรงขับที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของบุคคล โดยปกติบุคคลจะต้องการความมั่นคงปลอดภัย โดยจะไม่พยายามทำอะไรที่เสี่ยง ไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิตประจำวันโดยทั่วไป ก็หลีกเลี่ยงการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสถานที่ที่เป็นอันตรายแก่ตนเอง ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยยังหมายรวมทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งแบ่งเป็น 5 ด้านคือ ความมั่นคงปลอดภัยด้านร่างกาย ความมั่นคงปลอดภัยจากการได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่น ความมั่นคงปลอดภัยในวัตถุปัจจัยภายนอก ความมั่นคงปลอดภัยในการไว้วางใจผู้อื่น และความมั่นคงปลอดภัยในการไว้วางใจหรือเชื่อมั่นในตนเอง
3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love and belonging) คนเราทุกคนต้องการความรักจากกลุ่มคนที่เขาอยู่ร่วมด้วย การขาดความสัมพันธ์อันดีกับครอบครัว เพื่อน หรือคนอื่น ๆ เป็นผลให้เกิดความเหงา และรู้สึกแปลกแยก ทุกคนต้องการเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับความรัก ความรักเป็นสิ่งที่ยากต่อความเข้าใจ เพราะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกและความใส่ใจ บางครั้งเป็นการยากที่จะแสดงความรักได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นการที่บุคคลแสดงความรัก เขาก็หวังจะให้อีกฝ่ายหนึ่งยอมรับด้วย จึงจะทำให้เขาารู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของความรักนั้น
4. ความต้องการมีคุณค่า (Esteem needs) มาสโลว์กล่าวว่า การมีคุณค่านั้น เราจะได้จากผู้อื่นและความรู้สึกที่มีต่อตนเอง บุคคลจะพึงพอใจเมื่อรู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความเข้มแข็ง มีประโยชน์ และมีความมั่นใจในตนเอง ความต้องการมีคุณค่าเกี่ยวข้องกับเรื่องของคุณค่า ความนับถือ การประสบความสำเร็จ และความรับผิดชอบ เมื่อไรก็ตามที่คนเรามีความรับผิดชอบและ

มุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ เขาจะเกิดความนับถือตนเองและผู้อื่น ดังนั้น การที่จะให้ความนับถือนั้น คงอยู่ บุคคลจึงต้องมีความรับผิดชอบอยู่ตลอดเวลา

5. ความต้องการสัจการแห่งตน (Self-actualization) ความต้องการสัจการแห่งตนเป็น แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการกระทำ สัจการแห่งตน หมายถึงความรู้สึกที่เป็นตัวของตัวเองได้อย่างอิสระ มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะช่วยเหลือผู้อื่น มีสัมพันธภาพทางสังคมที่ดี มีความคิด สร้างสรรค์ เป็นธรรมชาติ และมีความยืดหยุ่น เมื่อมีปัญหาจะมองปัญหาเป็นศูนย์กลาง ไม่ได้ ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ถึงแม้ว่าจะง่ายที่อธิบายความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แต่ยากที่จะเป็นได้ เพราะคนที่ เป็นได้จริง จะไม่คิดว่าตนเองกำลังเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ นั่นคือทุกสิ่งทุกอย่างที่เขา แสดงออกจะเป็นไปโดยอัตโนมัติ

Flanagan (อ้างถึงใน วัชรภรณ์ เฟงจิตต์, 2543) ได้สนใจศึกษาองค์ประกอบของ คุณภาพชีวิต โดยใช้การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างประมาณ 3,000 คน ที่มีความหลากหลายทาง อายุ เชื้อชาติและภูมิภาค และได้สรุปถึงองค์ประกอบของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีว่ามีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ

1. ด้านร่างกายและปัจจัยในการดำรงชีวิต

มีความสุขกับวัตถุและความมั่นคงทางการเงิน เช่น มีอาหารดี มีบ้านอยู่อาศัย มีความสะดวกสบาย มีความหวังในอนาคต มีความมั่นคงทางการเงิน

1.2 มีสุขภาพดีและมีความปลอดภัยส่วนบุคคล มีความสนุกสนาน ไม่เจ็บไข้ สภาพ ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ ไม่ประสบอุบัติเหตุ ไม่ติดยาเสพติด รวมทั้งได้รับการดูแลสุขภาพอย่าง มีประสิทธิภาพ

2. ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

2.1 สัมพันธภาพกับคู่สมรสหรือคู่รัก หมายถึง การแต่งงานหรือมีคู่รัก เป็น สัมพันธภาพที่เกี่ยวข้องกับความรัก มิตรภาพ มีความพึงพอใจในเพศสัมพันธ์ มีการสื่อสารที่ ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และรู้คุณค่าของฝ่ายตรงข้าม

2.2 การมีและการได้เลี้ยงดูบุตร หมายถึง การมีลูกและการเป็นพ่อแม่ ซึ่ง สัมพันธภาพนี้จะเกี่ยวข้องกับการได้เห็นพัฒนาการของลูก ได้ใช้เวลาอยู่ด้วยกันและมีความสุข ร่วมกัน รวมไปถึงการชื่นชม การช่วยเหลือ ความยินดี และการได้อยู่ร่วมเรียนรู้จากกันและกัน

2.3 สัมพันธภาพกับบิดามารดาและบุคคลอื่นในครอบครัว หมายถึง การมี สัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลในครอบครัวได้ติดต่อถึงกัน ได้ไปเยี่ยมเยียนกัน มีความสุข ความเข้าใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว สามารถพูดคุยด้วย เรื่องต่างๆกันได้

2.4 สัมพันธภาพกับเพื่อน หมายถึง การได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับเพื่อน มีความสนใจในสิ่งเดียวกัน เป็นที่ยอมรับของเพื่อน มีการพบปะเยี่ยมเยียนและได้รับการช่วยเหลือ มีความรัก ความไว้วางใจ การสนับสนุนจากเพื่อน

3. ด้านกิจกรรมทางสังคมหรือชุมชน

3.1 กิจกรรมที่ได้ช่วยเหลือคนอื่น หมายถึง การได้ช่วยเหลือเด็กหรือผู้ใหญ่ ซึ่งอาจจะ เป็นเพื่อน หรือญาติ ได้เป็นสมาชิกขององค์กร สโมสร โบสถ์ และอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์

3.2 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นหรือรัฐบาล หมายถึง การได้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การมีอิสระทางความคิดเกี่ยวกับการเมือง และอิสระในการนับถือศาสนา

4. ด้านการพัฒนาตนเองและความสมหวังในงาน

4.1 มีการพัฒนาด้านสติปัญญา หมายถึง การศึกษาหาความรู้ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ รวมถึงการทำกิจกรรมทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

4.2 การวางแผนในชีวิตและการเข้าใจตนเอง หมายถึง มีการพัฒนาตนเอง มีเป้าหมาย และมีหลักการในการดำเนินชีวิต ตระหนักรู้ในตนเอง ยอมรับจุดเด่น และข้อจำกัด ของตนเองได้ ตระหนักถึงการมีชีวิตร่วมว่ามีความสำคัญ รวมถึงมีความสามารถในการตัดสินใจ และวางแผนชีวิตได้

4.3 การประกอบอาชีพ หมายถึง การมีงานที่น่าสนใจ นำท้าทายให้ทำและทำได้ เป็นอย่างดีด้วยความสามารถที่ตนมีอยู่ มีการพัฒนาการเรียนรู้ใส่ใจในการทำงาน จนสามารถ ประสบความสำเร็จในงานที่ทำ

4.4 มีความคิดสร้างสรรค์และเปิดเผยตนเอง หมายถึง การแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการในทางดนตรี ศิลปะ งานเขียน งานฝีมือ การถ่ายภาพ การแสดงละคร นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการเปิดเผยตนเองในความสำเร็จของตนด้วย

5. ด้านนันทนาการ

การเข้าสังคม หมายถึง การมีกิจกรรมบันเทิงภายในบ้านและนอกบ้าน มีการเข้าร่วมในงานสังคมต่างๆได้พบปะเพื่อนใหม่ และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ซึ่งรวมไปถึง การเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสมาคมหรือสโมสรทางสังคมด้วย

5.2 การได้รับความบันเทิงจากกิจกรรมต่างๆ หมายถึงการได้ดูโทรทัศน์ ฟังเพลง อ่านหนังสือ ดูภาพยนตร์ และการชมการแข่งขันกีฬาต่างๆ ซึ่งยังรวมไปถึงการชาบซึ่งในงาน ศิลปะ

5.3 การทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความบันเทิง หมายถึงการได้เข้าไปมีส่วนร่วมใน กิจกรรม เช่น การเล่นกีฬา การล่าสัตว์ การตกปลา การพายเรือ การเข้าค่ายพักแรม การไป ท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ เป็นต้น

ในการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ Flanagan เป็นพื้นฐานในการวิจัยเรื่องความพึงพอใจในชีวิตครั้งนี้ เนื่องจากเป็นแนวคิดที่มีความครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น

G. Stanley Hall (1904) ได้ให้นิยามของวัยรุ่นว่าอยู่ในช่วงอายุ 12-23 ปี และเป็นวัยที่เด็กมีความสับสนวุ่นวายที่เรียกว่า Storm and stress เป็นระยะที่มีความสับสน มีความกดดัน และมีการแสดงออกทางอารมณ์ที่รุนแรง

Hurlock (อ้างถึงใน จิรวัดนา แก้วทองเสม็ด, 2546) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่นว่าเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะ ซึ่งมีการเจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคม ซึ่งพัฒนาการทั้ง 4 ด้านนี้จะพัฒนาไปด้วยกัน ในวัยนี้จึงเป็นช่วงที่เด็กมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยรุ่นหนุ่มสาวอย่างเด่นชัด

Rogers (อ้างถึงใน กาญจนา สุรวจากุล, 2543) กล่าวถึงวัยรุ่นว่า วัยรุ่น หมายถึง การก้าวไปสู่วุฒิภาวะ ซึ่งเป็นวัยที่ย่างเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ โดยพิจารณาร่วมกับความเจริญเติบโตทางด้านร่างกายเพื่อไปสู่วุฒิภาวะในวัยผู้ใหญ่ต่อไป

Erikson (อ้างถึงใน กาญจนา สุรวจากุล, 2543) มีความเชื่อว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่จำเป็นในการแสวงหาเอกลักษณ์แห่งตน (Ego-Identity) นั่นคือ การค้นหาตนเองว่าเขาเป็นใคร และแท้จริงแล้วต้องการอะไร เพื่อกำหนดบทบาท หน้าที่และความสามารถของตนเอง อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่รู้ความสามารถของตนเองและวางแผนการใช้ชีวิตที่เหมาะสมต่อไป ในคนที่หาเอกลักษณ์แห่งตนจะมีลักษณะที่สามารถมองตนเองเป็นบุคคลหนึ่งที่มีสิทธิและหน้าที่ของตนเองแยกจากบุคคลอื่น แต่สามารถแสดงความยินยอมในสิ่งหนึ่งสิ่งใดร่วมกับบุคคลอื่นได้

Sebald (อ้างถึงใน กาญจนา สุรวจากุล, 2543) กล่าวว่าวัยรุ่นเป็นผลสะท้อนของของภาวะที่มีความรุนแรงและสับสนของอารมณ์ (Storm & Stress) เป็นวัยแห่งการพยศหรือไม่เชื่อฟัง และมักจะมีโลกหรือสังคมส่วนตัว ในทางสังคม (Social Sense) วัยรุ่น หมายถึง ประสบการณ์ของการผ่านพ้นจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่

ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร (อ้างถึงใน จิรวัดนา แก้วทองเสม็ด, 2546) ได้แบ่งช่วงอายุของวัยรุ่นดังนี้

1. ช่วงวัยรุ่นตอนต้น อยู่ในช่วงอายุ 13 – 15 ปี โดยเป็นช่วงที่เด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งในช่วงนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกาย พฤติกรรมของวัยรุ่นระยะนี้จึงมุ่งเข้าหาตนเอง มีความสนใจรูปร่างของตนเองและการเปลี่ยนแปลงทางลักษณะทางเพศทั้งภายในและภายนอก

2. ช่วงวัยรุ่นตอนกลาง อยู่ในช่วงอายุ 15 – 18 ปี ช่วงนี้เป็นช่วงที่ผ่านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ได้แล้ว เด็กระยะนี้จะมุ่งความสนใจเพื่อค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง ดังนั้น พฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นระยะนี้จะชอบอิสระ ชอบทดลอง และต้องการเป็นตัวของตัวเอง โดยมีเจตคติและค่านิยมของตนเอง ตลอดจนมีการวางแผนในอนาคต นอกจากนี้ เด็กยังเริ่มมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศด้วย

3. ช่วงวัยรุ่นตอนปลาย อยู่ในช่วงอายุ 18 – 21 ปี ระยะนี้เป็นช่วงสุดท้ายก่อนเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เป็นระยะที่เด็กเริ่มจัดรูปแบบของตนเอง เริ่มมีการฝึกความชำนาญในสายอาชีพของตนเอง มุ่งหวังอนาคต นอกจากนี้เด็กวัยนี้ยังรู้จักตนเอง และสามารถเชื่อมโยงบทบาทหน้าที่ของตนเองเข้ากับสังคมใหม่ที่ตนอยู่ รู้คุณค่าของชีวิตและสร้างจุดหมายของชีวิต ตลอดจนมีมุมมองต่อสังคมกว้างขึ้น

จากนิยามของวัยรุ่น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ จึงมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งผลของการเปลี่ยนแปลงทำให้วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความสับสน มีการแสดงออกที่รุนแรง และเป็นวัยแห่งการแสวงหาความเอกลักษณ์ของตนเอง

ความต้องการของวัยรุ่น

จามรี ศรีรัตนบัลล์ (2543) ได้สรุปถึงความต้องการของวัยรุ่น ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในหลายด้านของวัยรุ่น คือ

1. ความต้องการความรัก วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการความรักจากบุคคลต่างๆ ได้แก่ พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ครู และเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์และจิตใจที่ไม่มั่นคง ไม่มั่นใจในตนเอง จึงต้องการให้บุคคลอื่นรักและสนใจตนเองมากขึ้น

2. ความต้องการความเป็นอิสระมากขึ้น วัยรุ่นจะต้องการที่จะเป็นตัวของตัวเอง ต้องการตัดสินใจ วางแผน วางโครงการของชีวิต รวมทั้งแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ

3. ความต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคม วัยรุ่นมีความสนใจสังคมมากขึ้น ต้องการให้สังคมยอมรับหรือชมเชย ต้องการชื่อเสียง ความเด่นดัง และต้องการรับผิดชอบในกิจกรรมบางอย่างเพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อสังคม

4. ความต้องการมีอนาคต ต้องการมีความสำเร็จ เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่เริ่มสนใจในอาชีพต่างๆ ต้องการรับผิดชอบ ฟังตนเอง มีจุดมุ่งหมายในอนาคตและมีการวางแผนว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะประกอบอาชีพอะไร

5. ความต้องการอยากรู้และทดลองเกี่ยวกับเรื่องเพศ วัยรุ่นจะมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องเพศ และเพื่อนต่างเพศ และต้องการความรู้ความเข้าใจทางเพศอย่างถูกต้อง ถ้าถูกกีดกันจะแสดงออกทางอ้อมโดยการปิดบังหรือโดยการหาความรู้อย่างไม่ถูกวิธี นอกจากความสนใจแล้ววัยรุ่นยังต้องการทดลองเกี่ยวกับเรื่องเพศด้วย เพราะเป็นวัยที่มีความสนใจเพื่อนต่างเพศ มีความรักแบบหลงใหล ใฝ่ฝัน และเป็นความรักแบบรุนแรงไม่ค่อยมีเหตุผล นอกจากนี้ความต้องการทางเพศที่เกิดขึ้นในระยะนี้ เกิดเนื่องจากต่อมต่างๆภายในร่างกายของวัยรุ่นกำลังทำงานอย่างเต็มที่ วัยรุ่นจึงพยายามหาทางออกเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ไม่ว่าทางใดก็ตามหนึ่ง หากวัยรุ่นไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศ ก็อาจจะพยายามทดลองหาความจริงด้วยตนเอง ดังนั้นถ้าวัยรุ่นสามารถปรับตัวในเรื่องเพศได้ดีและเหมาะสม วัยรุ่นก็จะสามารถผ่านพ้นพฤติกรรมที่มีปัญหาไปได้เป็นอย่างดี แต่ถ้าวัยรุ่นปรับตัวไม่ได้หรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับเรื่องเพศ ก็อาจนำไปสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่างๆ เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควร เป็นต้น

สาเหตุของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น

วิทยา นาควัชระ (2527) ได้กล่าวถึง สาเหตุที่วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไว้ดังนี้คือ

1. วัยรุ่นชอบทดลอง อยากรู้อยากเห็น ดังนั้นจึงมีพฤติกรรมมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส
2. วัยรุ่นทนการอดอ้อนของอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ ซึ่งส่วนใหญ่ฝ่ายชายจะเป็นฝ่ายอดอ้อนทำให้ฝ่ายหญิงใจอ่อน
3. วัยรุ่นคิดว่าเป็นแฟชั่น เมื่อคบกันเป็นแฟนก็ต้องมีการได้เสีย แถมบางคนบอกด้วยว่า “ไม่เห็นเสียหายอะไร”
4. วัยรุ่นอยากได้ความรู้สึกเป็นเจ้าของซึ่งกันและกัน ซึ่งเกิดได้ทั้งชายและหญิง
5. วัยรุ่นรู้สึกว่าตนเองมีค่าและเป็นที่ต้องการของอีกฝ่ายหนึ่ง
6. วัยรุ่นมีแรงผลักดันจากฮอโมน และสัญชาตญาณการสืบพันธุ์

ผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

วัยรุ่นเมื่อมีการตั้งครรภ์จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจและอารมณ์อย่างมาก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบทบาทจากวัยรุ่นมาสู่มารดา ทำให้พัฒนาการของหญิง

วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ซึ่งกังวลอาจเกิดความล้มเหลวในพัฒนาการของบุคคล ในการเจริญไปสู่วุฒิภาวะ
ความเป็นผู้ใหญ่ (Pilliteri, 1992)

สุนิดา ชูแสง (2546) ได้ทบทวนวรรณกรรมและสรุปผลกระทบต่อการตั้งครรภ์ของวัยรุ่น
ไว้ดังนี้

1. ผลกระทบของการตั้งครรภ์ต่อหญิงวัยรุ่นทางด้านร่างกาย จะมีผลต่อการเจริญเติบโต
ของหญิงวัยรุ่น และก่อให้เกิดภาวะแทรกซ้อนเพิ่มขึ้นในขณะตั้งครรภ์
2. ผลกระทบด้านจิตใจและอารมณ์ ได้แก่ การที่พัฒนางานในระยะวัยรุ่นถูกขัดขวางทำให้
ไม่สามารถพัฒนางานในวัยรุ่นให้สำเร็จ มักมีการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ จิตใจเนื่องมาจากการ
เปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนในร่างกายทำให้มีอาการแปรปรวนง่าย
3. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจสังคม การตั้งครรภ์ทำให้หญิงวัยรุ่นขาดโอกาสใน
การศึกษาต่อ ทำให้มีผลต่อการเลือกงานทำ จึงเป็นอุปสรรคต่อการเลี้ยงชีพ ทำให้ไม่มีอาชีพ
หรือประกอบอาชีพที่มีรายได้ต่ำ ทำให้เศรษฐกิจของครอบครัวและส่วนรวมไม่ดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความพึงพอใจในชีวิตของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์

คำถามในการวิจัย

หญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในมีความพึงพอใจในชีวิตอย่างไร

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

หญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ หมายถึง ผู้หญิงที่กำลังตั้งครรภ์และมีอายุระหว่าง 16 – 18 ปี
ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง หญิงวัยรุ่นที่ฝากครรภ์กับโรงพยาบาลบางปะกง อ.บางปะกง
จ.ฉะเชิงเทรา ในช่วงเดือน กันยายน – ธันวาคม พ.ศ. 2551

ความพึงพอใจในชีวิต หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกมีความสุขในการดำเนินชีวิต อันเป็น
ผลจากการมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ไม่ลำบาก
มีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลรอบข้าง มีการวางแผนชีวิตในอนาคต ตลอดจนมี
ความสามารถในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในชีวิต

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กรอบแนวคิดจาก Flanagan (1978) และอาศัยประสบการณ์เฉพาะ
ตนของผู้ให้ข้อมูลหลักในการให้ความหมาย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) คือ หญิงตั้งครรภ์อายุระหว่าง 16-18 ปี ที่ฝากครรภ์กับโรงพยาบาลบางปะกง อ.บางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา ในช่วงเดือน กันยายน – ธันวาคม พ.ศ. 2551 จำนวน 4 คน ที่เต็มใจเข้าร่วมการวิจัย โดยข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์
2. ผู้ให้ข้อมูลประกอบ ได้แก่ บุคคลในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลหลัก เจ้าหน้าที่พยาบาล โดยข้อมูลจากส่วนนี้จะนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์เพิ่มเติม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อได้ข้อมูลอันเป็นแนวทางในการให้ความช่วยเหลือหญิงตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
2. สามารถนำข้อมูลจากการศึกษาไปใช้ในการวางแผนพัฒนาวัยรุ่นในสังคมไทย

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในชีวิตของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ ซึ่งให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของผู้ร่วมการวิจัยในด้านความรู้สึก ความคิด เจตคติ ของแต่ละบุคคล โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ผลการศึกษาที่ได้มามีความชัดเจนและลึกซึ้งยิ่งขึ้น เนื่องจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ดังนั้น การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) จะช่วยให้ได้ข้อมูล ที่มีความลึกเข้าไปในด้านจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด อันจะนำมาซึ่งความเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกและวิธีการดำเนินชีวิตของผู้ถูกวิจัยมากขึ้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นการเตรียมตัว ศึกษาและรวบรวมเอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิต พัฒนาการของวัยรุ่น รวมทั้งการเตรียมตัวทางด้านทักษะการสัมภาษณ์และการวิจัยเชิงคุณภาพ
2. การศึกษาและเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยเก็บข้อมูลตามแนวคิดเบื้องต้นที่ผู้วิจัยได้ศึกษามาในขั้นที่ 1 เน้นในเรื่องประสบการณ์ ชีวิตความเป็นอยู่ ความคิดและอารมณ์ การเผชิญปัญหา ฯลฯ ที่แต่ละบุคคลมีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
3. การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเข้าใจประสบการณ์ของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ เน้นวิเคราะห์การตอบสนองและประสบการณ์ขณะตั้งครรภ์ การเปลี่ยนแปลง การวางเป้าหมายในชีวิตและการปรับตัวที่แต่ละบุคคลสร้างขึ้น
4. การสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ในการวิจัยเพื่อนำไปขยายผลการศึกษาต่อไป

ขั้นที่ 1 การเตรียมตัว

ผู้วิจัยเตรียมตัวในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวคิดเบื้องต้นในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ความพึงพอใจในชีวิต ลักษณะของวัยรุ่น การเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่น เป็นต้น
2. ศึกษาระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและทักษะในการสัมภาษณ์เชิงลึก การจดบันทึกภาคสนาม จากหนังสือ เอกสาร วิทยานิพนธ์ และขอรับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา

3. ฝึกทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เนื่องจากการตั้งครมในวัยรุ่นนั้นเป็นประสบการณ์ที่อาจสร้างความสะเทือนใจ ความเศร้า ความรู้สึกผิดในใจได้ การเตรียมตัวในส่วนนี้จึงมีความจำเป็นในสร้างสัมพันธภาพระหว่างการสัมภาษณ์

4. ฝึกทักษะการสัมภาษณ์ ด้วยการทดลองสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคล้ายคลึงกับผู้ให้ข้อมูลหลัก 2 คน เพื่อฝึกความสามารถในการปฏิสัมพันธ์ ทักษะการฟัง ทักษะการใช้คำถาม รูปประโยค และการบันทึกข้อมูล

การเตรียมแนวคำถามในการสัมภาษณ์

เมื่อประมวลผลข้อมูลจากการศึกษาเอกสารต่างๆ ผู้วิจัยจึงได้ผลสรุปเกี่ยวกับแนวคิดเบื้องต้นของการวิจัยครั้งนี้ คือ ความพึงพอใจในชีวิต ตามแนวคิดของ Flanagan(1978) ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกายและปัจจัยในการดำรงชีวิต ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านกิจกรรมทางสังคมหรือชุมชน ด้านการพัฒนาตนเองและความสมหวังในงาน ด้านนันทนาการ แล้วพัฒนาให้มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นสามารถเจาะลึกข้อมูลได้ครบถ้วน ไม่เป็นการตีกรอบความคิดของผู้ให้ข้อมูล จากนั้นนำคำถามที่ได้มาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม นำมาทดลองสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ตั้งครมในอายุระหว่าง 12-19 ปี จำนวน 2 คน แล้วนำผลที่ได้มาพัฒนาประเด็นและรูปแบบคำถามอีกครั้งร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา ก่อนนำแนวคำถามที่ได้ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลหลักต่อไป

ขั้นที่ 2 การศึกษาและเก็บข้อมูลภาคสนาม

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลัก 4 คน เป็นเพศหญิงที่กำลังตั้งครม อายุ 16 ปี 2 คน อายุ 17 ปีและ 18 ปี อย่างละ 1 คน ที่ฝากครมกับโรงพยาบาลบางปะกง ผู้วิจัยใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) เกณฑ์ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

1. เป็นผู้ที่ตั้งครมในช่วงอายุระหว่าง 12-19 ปีซึ่งฝากครมที่โรงพยาบาลบางปะกง
2. ผู้ให้ข้อมูลหลักเต็มใจเข้าร่วมการวิจัยและยินดีที่จะเล่าถึงประสบการณ์และความรู้สึกของตนโดยให้ข้อมูลที่ละเอียดชัดเจนและเพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูล

การแสดงเจตจำนงในการเข้าร่วมการวิจัย

เนื่องจากประเด็นที่ศึกษาเรื่องหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครม เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและอาจสร้างความสะเทือนใจหรือผลกระทบทางจิตใจในลักษณะต่างๆ ขณะการสัมภาษณ์ ดังนั้นเพื่อป้องกัน

การละเมิดสิทธิของผู้เข้าร่วมการวิจัยในการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้เตรียมการเพื่อป้องกันประเด็นในเรื่องของจรรยาบรรณและเพื่อรักษาสิทธิของผู้เข้าร่วมการวิจัย อันได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้ (ธีรจุฑา จรัสโยธินนุวัฒน์, 2547)

1. แจ้งรายละเอียดโดยย่อของการวิจัย และจุดประสงค์ในการวิจัยก่อนการสัมภาษณ์
2. แจ้งสิทธิในการตอบ / ไม่ตอบ
3. แจ้งสิทธิในการถอนตัวจากการวิจัยได้ทุกเมื่อหากผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการหรือมีความขัดข้องแต่อย่างใด
4. บอกประโยชน์และความเสี่ยงจากการวิจัย
5. มีการเก็บรูปแบบการยินยอมในการให้สัมภาษณ์หรือเข้าร่วมการวิจัยโดยการบันทึกเสียงแสดงเจตจำนงในการเข้าร่วมการวิจัยของผู้เข้าร่วมการวิจัยก่อนการให้สัมภาษณ์ทุกครั้ง
6. แจ้งวิธีการเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ และยืนยันการใช้ข้อมูลที่ได้โดยไม่ระนามของผู้เข้าร่วมการวิจัย เว้นแต่เป็นความต้องการของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ลักษณะ คือ

1. การสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น

1.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการแบบกึ่งโครงสร้าง โดยใช้เทปบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแจ้งสิทธิในฐานะผู้เข้าร่วมการวิจัยให้แก่ผู้ให้ข้อมูลหลัก ขอบเขตของคำถามเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ ชีวิตความเป็นอยู่ ความคิดและอารมณ์ การเผชิญปัญหา โดยมีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ด้านร่างกายและปัจจัยในการดำรงชีวิต ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านกิจกรรมทางสังคมหรือชุมชน ด้านการพัฒนาตนเองและความสมหวังในงาน ด้านนันทนาการ ลักษณะคำถามที่ใช้แบ่งออกเป็น

1.1.1 คำถามอุ่นเครื่อง เพื่อเป็นการเปิดประเด็น ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้เกิดความรู้สึกที่ผ่อนคลาย และโปรยเข้าสู่ประเด็น เช่น

สุขภาพเป็นอย่างไร

ตอนนี้ทำงานอะไรอยู่

มีรายได้จากไหน

1.1.2 คำถามเจาะลึก เพื่อเข้าสู่ประเด็นที่ละเอียดต่อไป เช่น

ใครเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบ้าง

มีการตั้งเป้าหมายในอนาคตอย่างไร

ตอนนั้นทำเพราะอะไร

สถานการณ์ตอนที่รู้ว่าจะต้องเป็นอย่างไรบ้าง

1.2 การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เป็นการสนทนาที่ผู้วิจัยซักถามผู้ให้ข้อมูลโดยไม่มี การบันทึกเสียง อาจเป็นการพูดคุยระหว่างรอการสัมภาษณ์ การนัดหมายหลังจากจบ การสัมภาษณ์ในแต่ละครั้ง การพูดคุยเป็นไปในแบบตัวต่อตัว ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้ผู้วิจัยจดไว้ใน บันทึภาคสนามทันทีหลังจากจบการสัมภาษณ์และใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลและการ อภิปรายผล

2. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยจะสังเกตและบันทึกการตอบสนองทางร่างกายของ ผู้ให้ข้อมูลขณะสัมภาษณ์และสนทนากัน เช่น จากลักษณะน้ำเสียง ภาษากาย การแสดงออก ทาง สีหน้า แววตา เป็นต้น

นอกจากนี้ในการเก็บข้อมูลยังมีเครื่องมือประกอบอื่นๆที่สำคัญได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง สมุดบันทึกข้อมูลภาคสนาม

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเริ่มตั้งแต่วันที่กลางเดือนตุลาคมแล้วเสร็จในกลางเดือน ธันวาคม รวมระยะเวลาประมาณ 2 เดือน รวมจำนวนครั้งที่เข้าไปเก็บข้อมูลภาคสนามทั้งสิ้น 6 ครั้ง

เวลาในการสัมภาษณ์แต่ละรายไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับเนื้อหาและความสามารถในการพูด ขยายความของผู้ให้ข้อมูลแต่ละราย แต่จะอยู่ในช่วง 50 นาที – 1.30 ชั่วโมง ในบางรายที่ผู้วิจัย พิจารณาว่าเนื้อหายังไม่ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษาและมีเนื้อหาที่ไม่กระจ่าง ผู้วิจัย จะขออนุญาตสัมภาษณ์เพิ่มเติมต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการขออนุญาตเก็บข้อมูลกับโรงพยาบาลบางปะกง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธี ในการเก็บข้อมูล รวมถึงประโยชน์ที่ได้รับเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล หลังจากที่ได้รับ การอนุญาตผู้วิจัยเข้าไปขอข้อมูลหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์แล้วทำการติดต่อเป็นรายบุคคล ซึ่ง จากการติดต่อทั้งหมดนั้นได้หญิงวัยรุ่นที่มีความเต็มใจเข้าร่วมการวิจัยทั้งหมด 4 คน จึงนัดหมาย วันและสถานที่ในการสัมภาษณ์ โดยวันสัมภาษณ์จะเป็นวันที่เลือกโดยผู้วิจัย (ID1และID3) และ จากการเลือกของผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยผู้ให้ข้อมูลหลักจะมาให้สัมภาษณ์ในวันที่มีนัดหมายตรวจ ครรภ์กับทางโรงพยาบาล (ID2และID4) สถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะเน้นถึงความสะดวก

ความเจ็บสงบและความเป็นส่วนตัว จึงเลือกห้องคลายเครียดของทางโรงพยาบาลเป็นสถานที่ในการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะแนะนำตนเองและสร้างสัมพันธภาพกับผู้ให้ข้อมูลหลัก จากนั้นจะอธิบายวัตถุประสงค์ในการวิจัย รายละเอียด สิทธิในการที่จะไม่ตอบคำถามหรือขอหยุดการสัมภาษณ์ แจ้งวิธีการเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ และขออนุญาตในการบันทึกเสียงสนทนา การจดบันทึกภาคสนาม จากนั้นจึงเริ่มต้นสัมภาษณ์ โดยการพูดคุยและใช้คำถามอุ่นเครื่องเพื่อนำเข้าสู่ประเด็นก่อนใช้คำถามเจาะลึก เพื่อเจาะเข้าสู่ประเด็นที่ละเอียด ในขณะที่สัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสังเกตภาษาท่าทางที่ผู้ข้อมูลหลักแสดงออกมาไม่ว่าจะเป็น น้ำเสียง สีหน้า แววตา ตลอดจนการแสดงอารมณ์ร่วมหรือปฏิกิริยาทางร่างกายระหว่างการตอบคำถามหรือบอกเล่าประสบการณ์ โดยผู้วิจัยจะทำการจดบันทึก ด้วยการจดประเด็นที่สำคัญเป็นบันทึกย่อ เพื่อให้สามารถรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงพฤติกรรม เชิงความคิด ความรู้สึกจากผู้ให้ข้อมูลหลักได้อย่างครบถ้วน

เมื่อการเก็บข้อมูลดำเนินไประยะเวลาพอสมควร หรือผู้วิจัยสังเกตว่าผู้ให้ข้อมูลหลักเหน็ดเหนื่อยจากการสัมภาษณ์ ก็จะนัดหมายและทำการสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป หลังจากสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละราย ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยการถอดข้อความจากเครื่องบันทึกเสียงแบบคำต่อคำมาเป็นบทสนทนาในรูปแบบตัวอักษร แล้วนำมาตรวจสอบว่าได้ข้อมูลครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไปในการสอบถามรายละเอียดที่ไม่กระจ่าง และเมื่อทำการวิเคราะห์แล้วพบว่าข้อมูลมีความอึดอัด ไม่มีข้อค้นพบใหม่เพิ่มเติมหรือแบบแผนข้อมูลเริ่มซ้ำ ผู้วิจัยจึงยุติการเก็บข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความเชื่อถือ (Trustworthiness) ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตและการบันทึกภาคสนาม ด้วยการตรวจสอบข้อมูลที่ได้อีกครั้งก่อนออกจากพื้นที่วิจัย เพื่อตรวจสอบการสื่อความหมายของผู้ให้ข้อมูลหลักว่าตรงกับความเข้าใจของผู้วิจัยหรือไม่ แล้วทำการปรับความเข้าใจให้ตรงกัน วิธีการตรวจสอบที่ผู้วิจัยใช้มีดังนี้ (ธีรจุฑา จรัสโยธินนุวัฒน์, 2547)

1. ตรวจสอบข้อมูลกับเจ้าของข้อมูลและบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Cross Check) โดยการซักถามผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมหลังการสัมภาษณ์และตรวจสอบกับผู้ที่เกี่ยวข้องว่าตรงกันหรือไม่ รวมถึงการสอบถามซ้ำในประเด็นเดียวกันหลายครั้ง และการใช้ทักษะการสรุปความและกระจ่างความ เพื่อยืนยันความเข้าใจของผู้วิจัยว่าตรงกับผู้ให้ข้อมูล

2. ตรวจสอบปริมาณ ว่าข้อมูลที่ได้มาจากทุกแหล่งครอบคลุมทุกประเด็น และเพียงพอจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไปหรือไม่ โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้ว่าไม่มีประเด็นใหม่ๆ เกิดขึ้นภายหลังการซักถามซ้ำๆ อีกทั้งข้อมูลที่ได้ครอบคลุมจุดประสงค์การวิจัยและสามารถตอบคำถามการวิจัยได้

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้มากับแนวคิดเบื้องต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มีลำดับดังนี้

1. บทสัมภาษณ์จากแถบบันทึกเสียงที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลจะถูกนำมาฟังซ้ำโดยผู้วิจัย และถูกถอดความมาแบบคำต่อคำ นำมาทบทวนบรรทัดต่อบรรทัดเพื่อวิเคราะห์ ความรู้สึกที่แฝงมากับน้ำเสียงของผู้ให้ข้อมูล

2. ข้อมูลทั้งหมดที่ได้ถอดความแล้วจะถูกนำมาจัดระเบียบหมวดหมู่ (categorization) เชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดเบื้องต้นที่มี

3. เมื่อจัดระเบียบหมวดหมู่ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มานั้นครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการศึกษาและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย(Inductive) ขึ้นมาเป็นประเด็นต่างๆ

4. การจัดระเบียบประเภทของมโนทัศน์โดยเรียงลำดับเหตุการณ์ตามกาลเวลา และขอบข่ายของประเด็นเนื้อหา เพื่อนำไปสู่การสรุปภาครวมและเปรียบเทียบ ความคล้ายคลึงหรือความแตกต่างระหว่างกรณีศึกษา

การตรวจสอบการดำเนินงาน

เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงคุณภาพจำนวน 1 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบ ดังนี้

1. การตรวจสอบการดำเนินงาน (peer debriefing) ผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบการดำเนินงาน และการตัดสินใจขั้นตอนต่างๆของผู้วิจัยซึ่งบันทึกการดำเนินงาน

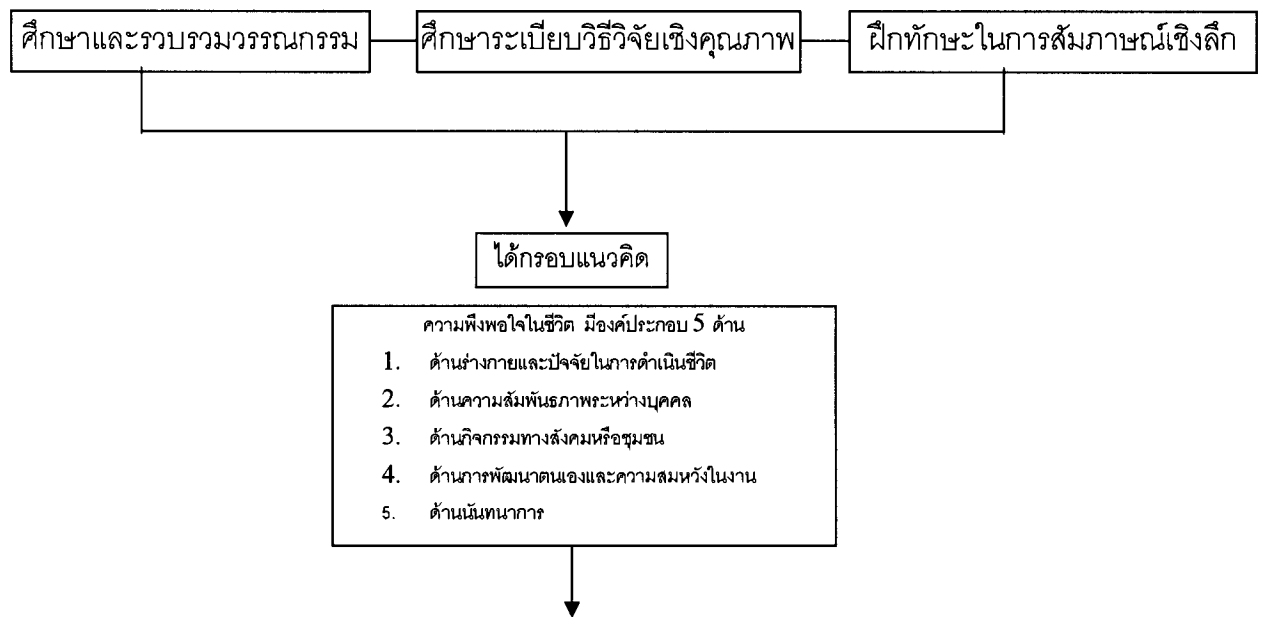
2. ตรวจสอบหลักฐานการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง บันทึกการถอดเทป บันทึกภาคสนาม บันทึกการดำเนินงานและการวิเคราะห์ข้อมูล

3. ตรวจสอบการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสุดท้าย ข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์และแบ่งหมวดหมู่จะนำมาสรุปเป็นประเด็น จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและอาจารย์ที่ปรึกษาอ่านตรวจสอบความเหมาะสมของประเด็นอย่างเป็นอิสระต่อกัน

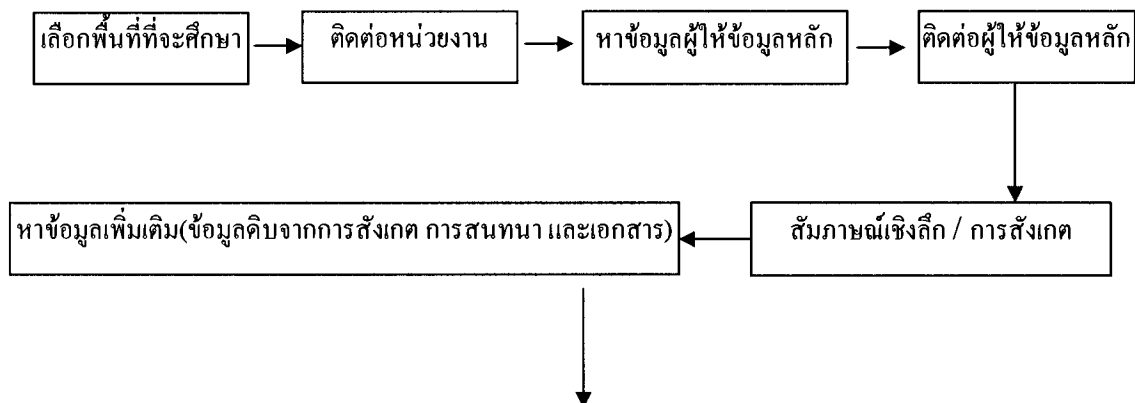
ขั้นที่ 4 การสรุป อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

นำประเด็นทั้งหมดที่วิเคราะห์ได้ เขียนสรุปในเชิงพรรณนาโดยใช้นามสมมติชื่อผู้ให้ข้อมูลขั้นต่อไปจึงอภิปรายผลการวิจัยเปรียบเทียบกับแนวคิดเบื้องต้นที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป

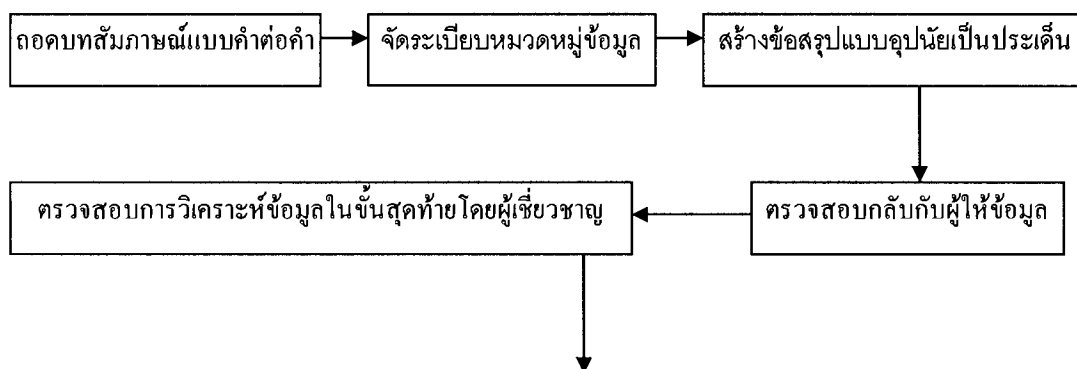
1. ขั้นเตรียมตัว

2. ขั้นปฏิบัติภาคสนาม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

4. อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทที่ 3

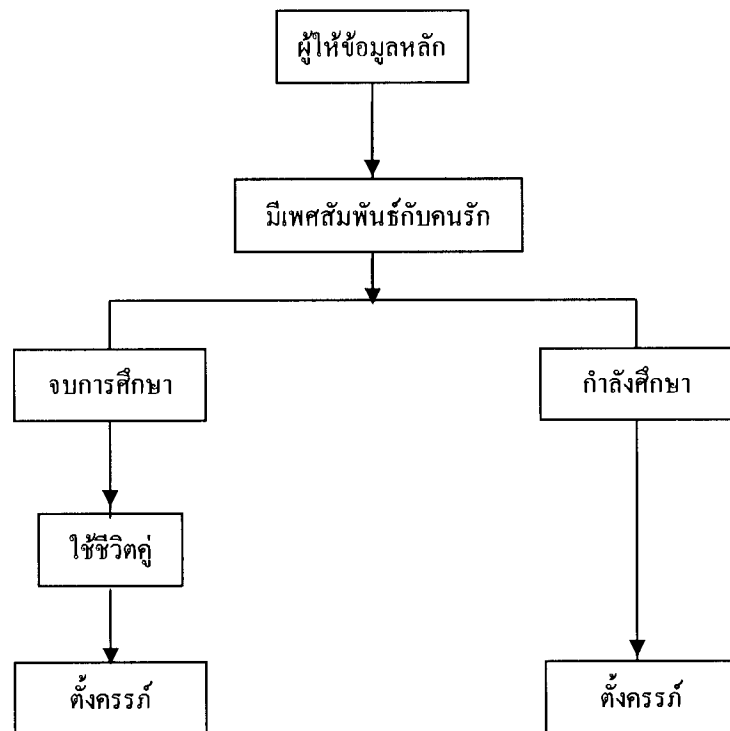
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์หญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ที่ยินดีเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ รวมถึงการสังเกตภาคสนาม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จัดกลุ่มประสบการณ์ของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

1. **ประสบการณ์ก่อนตั้งครรภ์** เป็นพฤติกรรมในช่วงก่อนที่จะมีการตั้งครรภ์ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ
 - 1.1 การเลือกคู่ครอง
 - 1.2 ที่มาของการตั้งครรภ์
2. **ประสบการณ์การตั้งครรภ์** เป็นช่วงเวลาเมื่อรับรู้ว่าจะตั้งครรภ์ อาการทางร่างกายที่เกิดขึ้น ความรู้สึกขณะที่รับรู้ว่าจะตั้งครรภ์ การปรับตัวและสภาพจิตใจในระหว่างนั้น ประเด็นที่นำมาวิเคราะห์มี ดังนี้
 - 2.1 อาการทางกายที่เกิดขึ้น
 - 2.2 ความรู้สึกที่เกิดขึ้นว่าจะตั้งครรภ์
 - 2.3 ปฏิกริยาของคนในครอบครัว
 - 2.4 การเผชิญกับปัญหา
 - 2.5 ความช่วยเหลือที่ได้รับ
3. **ปัจจัยที่สร้างความพึงพอใจ** คือ สิ่งที่ช่วยผู้ให้ข้อมูลหลักรู้สึกมีความสุขในการดำเนินชีวิต หลังจากที่ผ่านมาประสบการณ์ที่ต้องอาศัยการปรับตัว ซึ่งประกอบด้วย
 - 3.1 ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวของตน
 - 3.2 ความสัมพันธ์กับสามี
 - 3.3 ความสัมพันธ์กับครอบครัวสามี
 - 3.4 ความสัมพันธ์กับเพื่อน
 - 3.5 ลูก
4. **สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการตั้งครรภ์**

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลการตั้งครรภ์

แผนภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลหลัก

2 ประเภทคือ

1. ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ตั้งครรภ์หลังจากจบการศึกษา (ID1และID2)
2. ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ตั้งครรภ์ระหว่างกำลังศึกษา (ID3และID4)

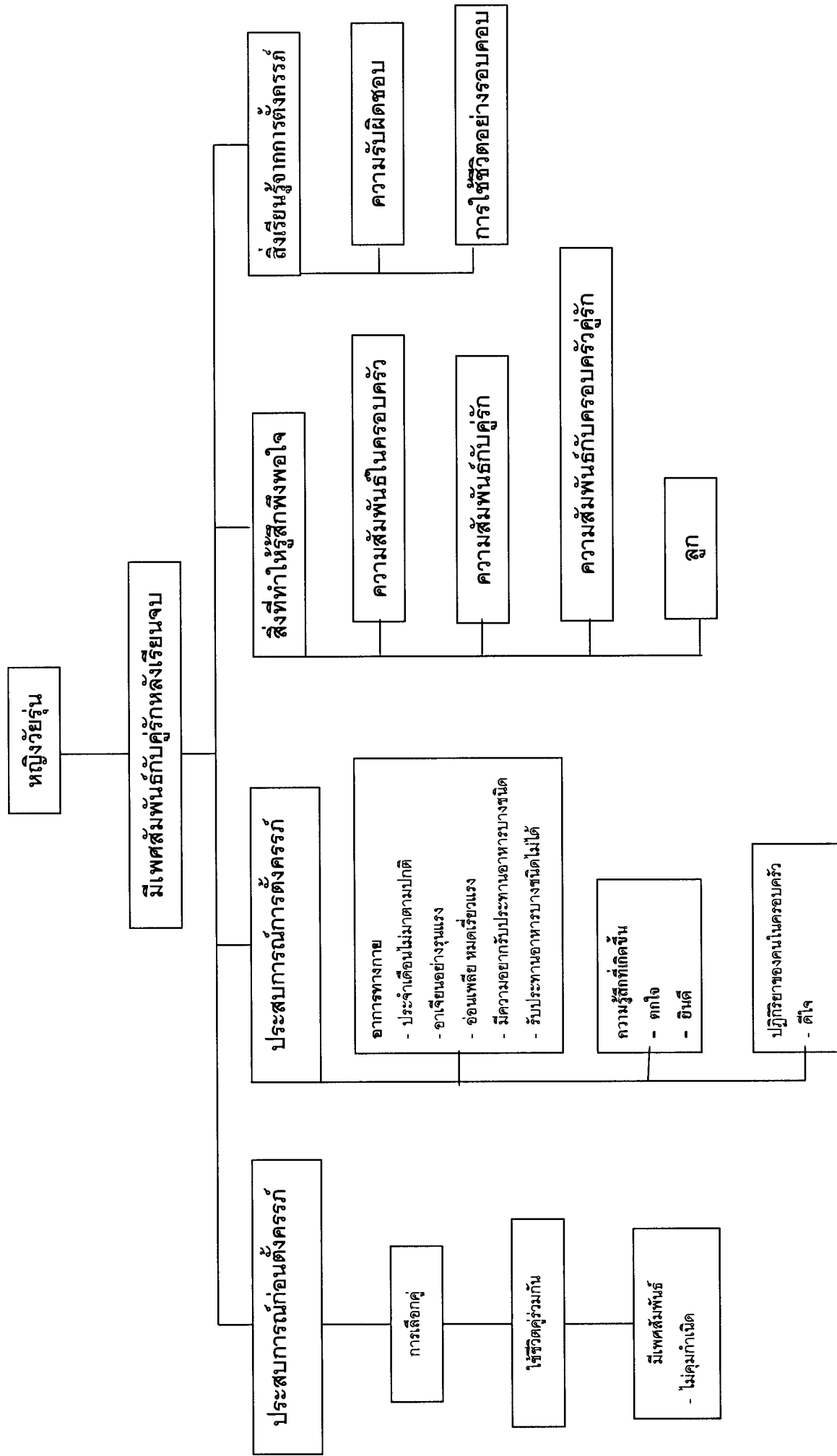
จากแผนภาพที่ 1 จะพบว่า ที่มาของการตั้งครรภ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักมีความแตกต่างกัน จึงทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 2 ประเภท มีประสบการณ์การตั้งครรภ์ที่แตกต่างกันดังที่แสดงในแผนภาพที่ 2 และ 3

แผนภาพที่ 2 แสดงประสบการณ์การตั้งครรภ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ตั้งครรภ์หลังจบการศึกษา จึงมีประสบการณ์ก่อนและในระหว่างที่ตั้งครรภ์ในลักษณะของข้อมูลทางบวก เนื่องจากการตั้งครรภ์นั้นเกิดจากความตั้งใจของผู้ให้ข้อมูลหลักและคู่รัก

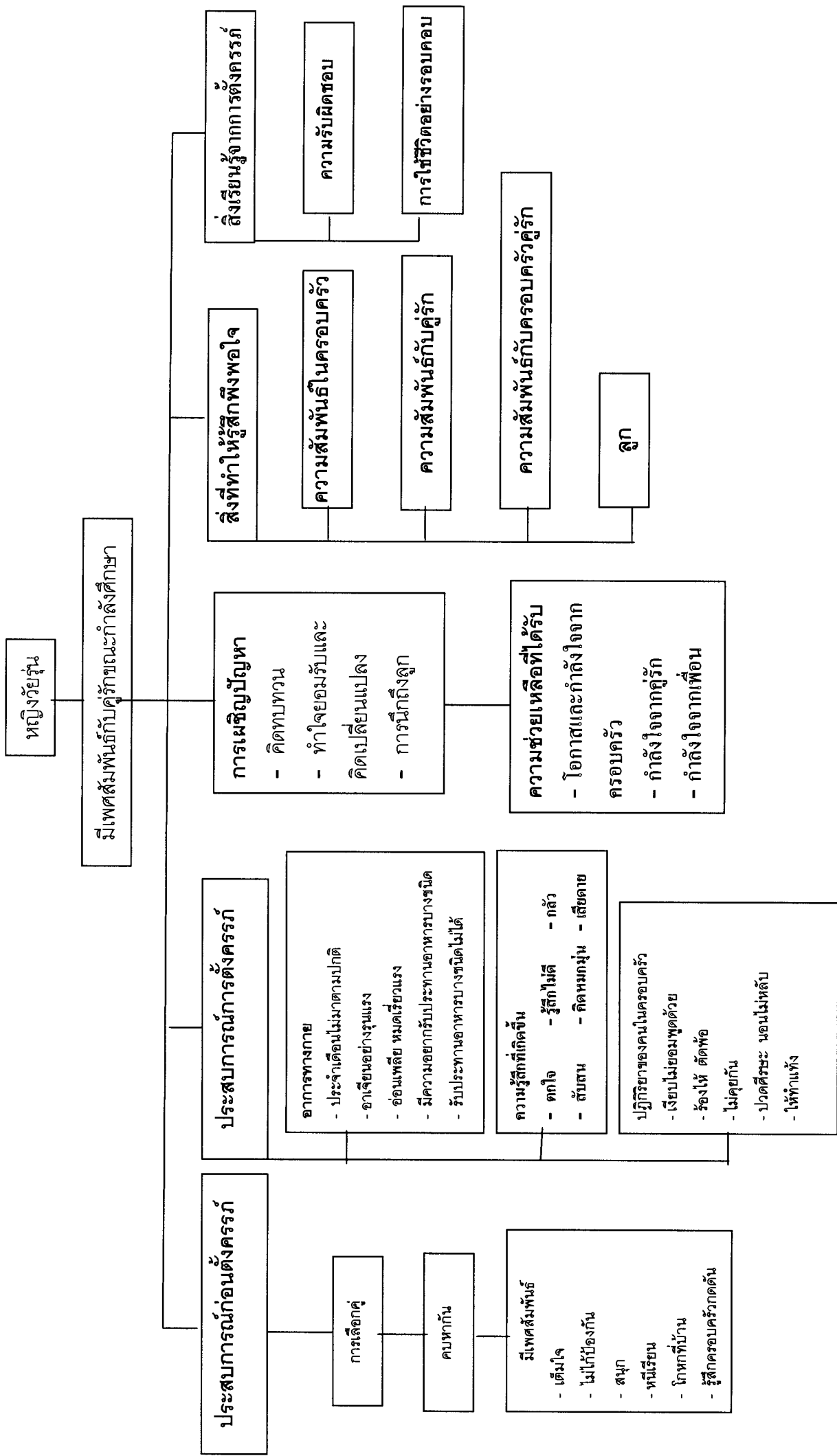
แต่ในขณะที่เดียวกันจะเห็นความแตกต่างของประสบการณ์ก่อนและในระหว่างที่ตั้งครรภ์ในหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ระหว่างกำลังศึกษา ซึ่งแสดงในแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 แสดงประสบการณ์การตั้งครรภ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ตั้งครรภ์ขณะกำลังศึกษา ซึ่งการตั้งครรภ์เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้ผ่านความเห็นชอบของผู้ใหญ่ จึงมีประสบการณ์ในระหว่างการตั้งครรภ์ที่แตกต่างออกไป ข้อมูลจึงแสดงออกถึงความรู้สึกทางลบ มีการเผชิญปัญหาโดยต้องอาศัยความช่วยเหลือจากบุคคลที่อยู่รอบข้าง จนสามารถผ่านพ้นและนำไปสู่ความพึงพอใจ

แผนภาพที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลประสบการณ์ของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์หลังจบการศึกษา

แผนภาพที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลประสบการณ์ของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ขณะกำลังศึกษา

1. ประสบการณ์ก่อนตั้งครรภ์

ประสบการณ์ก่อนการตั้งครรภ์ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงรูปแบบของพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึก โดยเริ่มจากการเลือกคู่ครองอันนำไปสู่สาเหตุของการตั้งครรภ์ ซึ่งสามารถจำแนกข้อมูลได้ดังนี้

1.1 การเลือกคู่ครอง ก่อนที่ผู้ให้ข้อมูลหลักจะมีการตั้งครรรภ์นั้นได้มีการคบหากับชายที่เป็นคนรักก่อนที่จะตัดสินใจมีเพศสัมพันธ์กัน ผู้ให้ข้อมูลหลักมีการเลือกผู้ที่จะมาเป็นคู่ครองดังนี้

1.1.1 รักใคร่ชอบพอ ผู้ให้ข้อมูลหลักจะเลือกคนที่ตนเองรู้สึกชอบ โดยผ่านการแนะนำของเพื่อน และได้คบหาดูใจ จนเกิดความรักขึ้นมา มีการดูแลเอาใจใส่กันและกันอย่างเสมอต้นเสมอปลาย และรู้สึกว่าฝ่ายตรงข้ามก็รักตนเองเช่นกัน ดังตัวอย่าง

มันก็บอกไม่ถูกนะพี่ เค้กก็แบบดูแลหนูดี เค้กใส่ใจดี แต่เค้กก็ฐานะไม่ค่อยดี แต่เค้กรักเราจริงก็เลยเลือกเค้ก (ID2)

ในกรณีนี้ฐานะและสถานะทางการเงินจะไม่มีผลในการตัดสินใจเลือกคู่ครอง

1.1.2 ความเหมือนกับตนเอง เป็นความรู้สึกที่ว่าฝ่ายตรงข้ามมีความคิด ความชอบ และเจตคติคล้ายคลึงกับตนเอง

ยังไงก็ได้ ก็ชอบ หลักฐานมันคงเราไม่ได้นึกและไม่มีหรอก ตอนแรกก็ไม่ได้เรียน กินเหล้าก็ไม่มีอะไรเลย ก็ไม่รู้ทำไม คงเป็นเพราะเหมือนตัวเองมากกว่า นิสัย ชอบอะไรเหมือนเรา (ID3)

1.2 ที่มาของการตั้งครรภ์ สาเหตุที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักตั้งครรรภ์ มีดังนี้
ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ตั้งครรรภ์หลังจากจบการศึกษา (ID1และID2)

1.2.1 มีเพศสัมพันธ์ในชีวิตสมรส เป็นการมีเพศสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นตามปกติของการใช้ชีวิตในฐานะคู่สามีภรรยา จึงเป็นการมีเพศสัมพันธ์ที่เกิดจากความตั้งใจ และไม่ได้คุมกำเนิด

ไม่ได้คุมกำเนิดนะพี่ พอมีแล้วก็ไม่ได้อะไร ก็เกิดมาแล้ว (ID2)

ผู้ให้ข้อมูลที่ตั้งครรรภ์ระหว่างกำลังศึกษา(ID3และID4) การมีเพศสัมพันธ์เป็นสาเหตุของการตั้งครรภ์เช่นเดียวกับผู้ให้ข้อมูลหลักประเภทแรก แต่มีปัจจัยอื่นๆที่ส่งผลให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์กับคูรัก ดังนี้

1.2.2 ความเต็มใจ เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักตัดสินใจมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับคูรัก

คุยโทรศัพท์ก็ชวนไปบ้านเพื่อน เราก็ไม่ไป ตอนแรกก็ไม่ไป แล้วโดนหลอกว่าจะพาไปตลาดไปช่วยดูของหน่อย ก็ไป แต่ไม่ได้ไปตลาด ถามว่าไปที่ไหนเนี่ย มันบอกเดี๋ยวก่อนพาไปบ้านเพื่อนก่อน ไปเอาตัง ก็ไปด้วย หนูไม่เข้าบ้าน อยู่หน้าบ้าน มันก็ให้เราให้เข้า ลากเขาไปเลย แต่วันนั้นทำไม่ได้ แล้วอีกครึ่งนึง เป็นเพราะอะไรไม่รู้ ก็ไป รู้ว่ามันจะเอา แต่ก็ไม่ไป ถ้าเทียบกันครั้งแรกก็อาจจะเรียกว่าข่มขืน แต่ครึ่ง 2 เรียกว่ายอมมากกว่า ก็ชวนไปก็ครึ่งก็ไป ไม่รู้ว่าทำไมไป แล้วก็เรื่อยๆ ตลอด (ID3)

1.2.3 หนีเรียน การหนีเรียนเป็นวิธีการที่ผู้ให้ข้อมูลหลักในวัยเรียนใช้เพื่อสร้างโอกาสในการมีเพศสัมพันธ์กับคนรัก ดังตัวอย่าง

ก็แบบไปเจอกัน ไปบ้านกัน แบบวัยรุ่นด้วยละ ก็หลงเค้า ก็รักเค้าก็ไป บ้านเค้า บางทีหนูก็โดดเรียนไป ตั้งแต่ชั้นม.3 แล้วก็ไปมีอะไรกัน (ID4)

1.2.4 โทกเพื่อออกจากบ้าน เป็นวิธีการที่ผู้ให้ข้อมูลหลักใช้เป็นข้ออ้างกับคนในครอบครัวเพื่อออกจากบ้านและไปมีเพศสัมพันธ์

1.2.5 การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน เนื่องจากความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับการทำงานของระบบสืบพันธุ์ของตนเอง คิดว่าตนเองเป็นหมันจึงไม่ได้ป้องกัน ตลอดจนการป้องกันไม่ถูกวิธี ดังตัวอย่าง

ร้อยเปอร์เซ็นต์ นี้ถือว่าเป็นหมัน ทุกอย่างมันมาพลาดที่มันวัน ก็ลองแล้วมันไม่ท้องอะ มันก็อาจจะไม่ท้อง ก็คิดแล้วมันใจแล้ว ทดลองมา หลายครั้งแล้ว แล้วมันก็มาพลาด ไม่รู้ไง ไม่รู้ไง ตอนแรก ไม่รู้เลย แต่ว่าแค่เบือ เบือข้าว เบืออะไร แต่ก็ไม่ได้คิดอะใจอะไร เพราะว่าเมนเพิ่งไม่มาแค่เดือนเดียว แล้วเมนหนูมาไม่ตรงกัน เดือนนึงบางครั้งก็ไม่มา บางทีจะมาเลทไปอีกเดือนนึง 3 ครั้ง (ID3)

1.2.6 ปัญหาในครอบครัว ผู้ให้ข้อมูลหลักรายหนึ่งรู้สึกได้รับความกดดันเมื่ออยู่ในบ้าน จึงเลือก ที่จะออกมาอยู่นอกบ้านกับคูรัก ก่อให้เกิดโอกาสในการมีเพศสัมพันธ์

หนูคิดว่าท้อง เพราะครอบครัวด้วยแหละ ชอบกดดัน เครียด คิดว่าอยู่ข้างนอกสบายกว่าอยู่ในบ้าน อยู่บ้านชอบใช้โนนใช้นี้ พออยู่กับแฟนมันดีกว่า พาไปนู่นไปนี่ อยู่บ้านมันไม่มีอะไรให้ทำ (ID3)

1.2.7 คิดว่าเป็นกิจกรรมที่สนุก ผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ในวัยเรียน มองว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นกิจกรรมที่สนุก สร้างความสุข และไม่ได้รู้สึกเสียดายความบริสุทธิ์ที่เสียไป แม้ว่า จะกลัวพ่อแม่จะทราบและกลัวการตั้งครรภ์ แต่ความกลัวนี้ก็ไม่เทียบเท่ากับความสุขที่ได้รับ

ก็กลัว แต่ยังไงอะ ตอนนั้นมันก็ไม่คิดอะไรอะ คิดว่าสนุกอะไรอย่างนี้ เขยๆ (ID4)

ดังนั้นจึงมีคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ว่า “ เมื่อมีครั้งแรก มันก็ต้องมีครั้งต่อไป” ซึ่งให้เห็นว่า หลังจากมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกแล้ว ก็มีเพศสัมพันธ์ครั้งต่อมาอีกเรื่อยๆ จนตั้งครรภ์ ในที่สุด

2. ประสบการณ์การตั้งครรภ์

ประสบการณ์การตั้งครรภ์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้ให้ข้อมูลหลักในทุกๆด้าน ดังนี้

2.1 อาการทางกายที่เกิดขึ้น เป็นการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่แสดงออกมาในลักษณะที่ต่างไปจากเดิม ซึ่งเกิดขึ้นกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่ตั้งครรภ์หลังจบการศึกษาและผู้ให้ข้อมูลหลักที่อยู่ในวัยเรียน ดังนี้

- 2.1.1 ประจำเดือนไม่มาตามปกติ
- 2.1.2 อาเจียนอย่างรุนแรง
- 2.1.3 อ่อนเพลียหมดเรี่ยวแรง
- 2.1.4 มีความอยากรับประทานอาหารบางชนิดในปริมาณมาก
- 2.1.5 รับประทานอาหารบางชนิดไม่ได้

แค่เบื่อ เบื่อข้าว เบื่ออะไร แต่ก็ไม่ได้คิดอะไรอะไร เพราะว่าเมนเพ็งไม่มาแค่เดือนเดียว แล้วเมนหนูมาไม่ตรงกัน เดือนนึงบางครั้งก็ไม่มา บางทีจะมาเลขไปอีกเดือนนึง 3 ครั้งงี้ ก็ไม่คิดว่าหนูจะอะไรเงิ จะอ้วก อ้วกแบบกินไรไม่ได้ อ้วกหมดเลย ก็ไม่ได้คิดอะไรจนพ่อเค้าถาม ถึงได้รู้พร้อมพ่อเลย (ID3)

แต่ช่วงแรกที่แพ้ท้องผมลงไป อยากจะนอนอย่างเดียวเลย ไม่มีเรี่ยวไม่มีแรง กินอะไรก็อ้วกออกหมด (ID4)

อาการทางกายที่ปรากฏเหล่านี้ ทำให้คนในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลหลักเริ่มสังเกตเห็นความผิดปกติและเกิดความสงสัย จึงมีการซักถามและพาผู้ให้ข้อมูลหลักไปตรวจ ความจริงจึงปรากฏขึ้นมาว่าอาการทางกายที่เกิดขึ้นนี้เป็นผลมาจากการตั้งครรภ์

2.2 ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อรู้ว่าตั้งครรภ์

เมื่อมีอาการทางกายที่แปลกไปเกิดขึ้น ผู้ให้ข้อมูลหลักและครอบครัวจะเกิดความสงสัยและพาผู้ให้ข้อมูลหลักไปตรวจจนพบว่าตั้งครรภ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนจะมีความรู้สึกต่าง ๆ นานาเกิดขึ้นมา แต่ความรู้สึกแรกที่เกิดขึ้นและเหมือนกันในทุกคน คือ

2.2.1 ตกใจ เป็นความตกใจเนื่องจากไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าตนเองจะตั้งครรภ์

ก็ตกใจนะ ตกใจแป๊บเดียว แบบไม่เคยท้องมาก่อน (ID2)

ตกใจ ไม่คิดว่าจะท้อง พอมารู้ก็ตกใจอยู่เหมือนกัน (ID3)

ผู้ที่ตั้งครรภ์หลังจบการศึกษาจะมีความรู้สึกทางบวกเกิดขึ้นกับการตั้งครรภ์ของตนเองตามมา

ยินดี เป็นความรู้สึกยินดีที่ตั้งครรภ์และจะมีสมาชิกใหม่เพิ่มมาในครอบครัว ทำให้ครอบครัวมีความสมบูรณ์ขึ้น

ก็ดีใจนะที่เรามีสมาชิกเพิ่มในครอบครัวอีกคนนึง (ID1)

แต่ในขณะที่เดียวกันผู้ที่ตั้งครรภ์ระหว่างกำลังศึกษา เมื่อทราบว่าตนเองตั้งครรภ์จะมีความรู้สึกที่แตกต่างออกไป ดังนี้

2.2.3 รู้สึกไม่ดี เมื่อรู้ผลตรวจว่าตนเองตั้งครรภ์

2.2.4 กลัว เป็นความกลัวคนในครอบครัวรู้ความจริง แล้วตนเองจะถูกลงโทษ กลัวคนในครอบครัวเสียใจและทำใจไม่ได้กับเรื่องราวที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังกลัวคนนอกครอบครัวจะรู้แล้วนำเรื่องการตั้งครรภ์ของตนไปนินทาลับหลัง ดังตัวอย่าง

รู้สึกแย่ กลัวคนรู้ กลัวพ่อแม่ไม่รู้ว่าเขาจะว่ายังไง กลัวทุกคนที่รู้ กลัวเค้าเอาไปพูดต่อด้วย (ID3)

2.2.5 สับสน ทำอะไรไม่ถูก เป็นความรู้สึกที่อึดอึ้ง คล้ายกับคนขาดสติเป็นและไม่รู้ว่าจะจัดการกับชีวิตตนเองอย่างไรต่อไป

ก็หนูไม่รู้จะคิดยังไงแล้ว เหมือนคนบ้าไปเลย แบบไม่มีสติแล้วอะ รู้ว่าตัวเองท้อง แล้วพ่อแม่อีก แล้วหนูเรียนอีก เรียนไม่จบอย่างนี้ กำลังชั้น ม.4รู้ว่าตัวเองท้องหยั่งใจ แม่ให้ทำอะไรก็ทำ (ID4)

2.2.6 เสียใจ เป็นความรู้สึกเสียใจจากการกระทำของตนเอง ผู้ให้ข้อมูลหลักจึงแสดงออกด้วยการร้องไห้ เก็บตัวอยู่คนเดียวและไม่พูดคุยกับใคร

ร้องไห้ ตอนแรกที่พ่อรู้ อยู่ในห้องคนเดียว ลีศคประตูดอยู่ แม่ต้องเอาข้าวมาให้ในห้อง แล้วก็ไม่กิน กินไม่ได้ (ID3)

2.2.7 คิดหมกมุ่น เป็นการคิดย้อนกลับไปถึงการกระทำที่ผ่านมา ทำให้มีความคิดต่างๆที่แฝงถึงความรู้สึกทางลบเกี่ยวกับการกระทำของตนเอง

เคยคิดฆ่าตัวตาย แบบมันบีบมะเนอะ สถานการณ์ตอนนั้นพ่อก็ไม่คุยด้วย แม่ก็ไม่คุยด้วย คิด คิดว่าเกิดมาทำไมต้องเป็นแบบนี้ หนูคิด แล้วมันก็คิดถึงลูก เราทำให้เขาเกิดมาแล้ว เราต้องรับผิดชอบเค้า เหมือนแม่เรา เค้าอยากให้เราได้ดี เค้าอยากให้ลูกได้ดี ก็เหมือนกัน (ID3)

ก็คิดว่าถ้าย้อนไปได้ก็ไม่อยากทำ ย้อนไปได้จะไม่ทำ ก็คิดเรื่องเก่าๆเรื่องที่เราคอร์จะเรียน (ID3)

2.2.8 เสียหาย ผู้ให้ข้อมูลหลักจะรู้สึกเสียหายที่ตนเองตั้งครรรภ์เร็วเกินไปเมื่อเทียบกับเพื่อนในวัยเดียวกัน และมีความรู้สึกอยากกลับไปใช้ชีวิตเหมือนวัยรุ่นคนอื่นๆทั่วไป

แบบทำไมมันไวเกินไปอย่างนี้ แบบไม่น่าท้อง ก็คิดว่าเพื่อนมันก็มีแฟนหยั่งเงี้ย แล้วทำไมเค้าไม่ท้องแล้วทำไมต้องเป็นเรา ก็เลยมีความรู้สึกแบบนี้ขึ้นมา (ID4)

เสียหาย ถ้ากลับไปเรียนก็ไม่เหมือนเดิม แบบต้องมีภาระเพิ่มขึ้น ลูก อะไรแบบเนี้ย (ID3)

ปฏิภกรรยษษองในครอบครรัว

เมื่อผู้ให้ข้อมูลหลักรู้ว่าตนเองตั้งครรรภ์และได้บอกเรื่องการตั้งครรรภ์ให้คนในครอบครรัวรับรู้ ทำให้เกิดการตอบสนองของคนในครอบครรัวในหลายลักษณะ ซึ่งจะมีความแตกต่างกันในครอบครรัวของผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 2 ประเภท ดังนี้

2.3.1 ยินดี ครอบครรัวของผู้ให้ข้อมูลหลัก ID1 และ ID2 จะมีความรู้สึกยินดีที่จะได้สมาชิกใหม่เพิ่มขึ้นมาในครอบครรัว จึงมีการแสดงความตื่นเต้นและเริ่มคาดเดาเพศของเด็กที่จะเกิดมาภายในครอบครรัว ดังตัวอย่าง

แม่เห่อที่สุด แม่ดีใจที่จะได้มีหลาน ก็ไม่ใหทำงานหนักเลย แม่บอกว่าได้ผู้หญิงผู้ชายก็รักเหมือนเดิม (ID2)

แต่ในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ตั้งครรภ์ระหว่างกำลังศึกษา (ID3และID4) จะมีปฏิกิริยาที่แตกต่างออกไปดังนี้

2.3.2 เจ็บ ไม่ยอมพูดด้วย บรรยากาศในครอบครัวจะตึงเครียด ไม่มีสมาชิกในครอบครัวพูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลหลัก

ตอนพ่อแม่รู้ พ่อทำหน้านิ่งไม่พูดอะไร เจ็บไปเลย ไม่พูดด้วยไปสองสามวัน ทุกคนในบ้านไม่คุยกับเรา เราก็ยอมรับว่าเค้าคงทำใจไม่ได้ (ID3)

เหมือนพ่อแม่ไม่พูด แบบว่าสองสามวันไม่คุยเลย แล้วก็ค่อยมาคุยว่าจะเอาอย่างไร (ID4)

2.3.3 ร้องไห้และตัดพ้อ เป็นการแสดงความเสียใจและระบายออกด้วยการตัดพ้อต่อว่าผู้ให้ข้อมูลหลัก

แม่เขาบอกว่าบอกแล้วไม่เชื่อ ทำไม่ไม่ฟัง ทำตัวของตัวเอง เค้าก็ช่วยอะไรไม่ได้ แม่กับย่าร้องไห้ พูดไปร้องไห้ไป ย่าบอกเลี้ยงมาแต่เด็กไม่เคยทำให้เขาภูมิใจ (ID3)

2.3.4 ไม่พูดคุยกัน ไม่มีการพูดคุยปรึกษาหารือกันระหว่างสมาชิกแต่ละคนในครอบครัว

แบบมีช่วงหนึ่งที่หนูท้องนะ ก็แบบไม่คุยกันก็เครียด ก็ไม่รู้จะทำอะไรอย่างเงี้ย พ่อก็เครียด แม่ก็ไม่คุย แบบไม่คุยกันนะ ไม่รู้ว่าจะคุยอะไรกันเงี้ย ทำไรไม่ถูก (ID4)

2.3.5 อาการทางกาย สมาชิกในครอบครัวมีอาการทางกายเนื่องจากความเครียด คืออาการปวดศีรษะ นอนไม่หลับ

เค้าก็แบบนอนไม่หลับ ปวดหัวอะไรอย่างนี้ หนูก็สงสัยเค้า หนูก็ไม่รู้จะทำยังไง แม่ก็บอกว่าให้ปล่อยเลยตามเลยไป (ID4)

2.3.6 ให้ทำแท้ง ในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลหลักรายหนึ่งชื่อยามาให้ผู้ให้ข้อมูลรับประทานเพื่อให้แท้งลูกเพื่อเป็นทางออกในการแก้ปัญหา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักก็ทำตามที่คนในครอบครัวแนะนำเพราะคิดว่าเป็นหนทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาและสามารถทำให้ทุกคนในครอบครัวสบายใจ ดังตัวอย่าง

แม่ออกมาให้กินยาขับ แล้วมันไม่ออก กินยาสตรีกับเหล่าชาว กินวันเดียวขวิดหนึ่ง แล้วกินยาเม็ดขับ มันก็ไม่ออก แล้วเค้าก็บอกว่าเค้าไม่ออกหรอก ยังไงก็ไม่ออก (ID4)

2.4 การเผชิญกับปัญหา

ผู้ที่จบการศึกษา จะไม่รู้สึกรู้เป็นปัญหาจากการตั้งครมรภของตนเอง แต่การตั้งครมรภใน ผู้ให้ข้อมูลหลักที่กำลังศึกษาอยู่นั้น ถือเป็นวิกฤตของชีวิตอันส่งผลกระทบต่อตนเองและครอบครัว อย่างมาก แต่ผู้ให้ข้อมูลหลักก็สามารถผ่านพ้นมาได้ด้วยวิธีการเผชิญกับปัญหา ดังนี้

2.4.1 คิดทบทวน การคิดทบทวนของผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นการคิดเรื่องราวของตนเอง ในหลายแง่มุม ก่อให้เกิดความคิดต่าง ๆ นานา จนสามารถหาทางออกให้กับปัญหาของตนเอง ดังตัวอย่าง

ตอนแรกก็คิดจะเอาออก คิดไปคิดมาก็สงสารเด็กว่าเค้าไม่ได้ทำอะไรผิด เขาไม่ได้ทำ อะไรให้เราเลย ก็เลยไม่อยากเอาออก (ID4)

2.4.2 ทำใจยอมรับคิดเปลี่ยนแปลงตนเอง เป็นสิ่งที่ต่อเนื่องมาหลังจากที่ผู้ให้ข้อมูล หลักได้คิดทบทวนเรื่องราวของตนเอง จนเกิดความรู้สึกยอมรับและเลือกที่จะเผชิญหน้ากับความ จริตที่เกิดขึ้น และพยายามปรับปรุงตนเองเพื่อชดเชยในสิ่งที่ตนเองได้กระทำ

ก็ทำใจยอมรับมัน ทำใจ 2-3 อาทิตย์ แล้วก็ทำงาน พยายามเปลี่ยนแปลงตนเอง แบบ เราต้องคิดว่าควรทำยังไงต่อไป (ID3)

แรกๆหนูก็รู้สึกเสียตายอะไรอย่างเงี้ย แต่หนูเห็นแบบเงี้ย คนอื่นเค้าก็ท้องเงี้ย อายุน้อย กว่าหนูเงี้ย ก็เลยไม่อาย แล้วแบบลูกเราเงี้ย จะอายุทำไม เราท้องหนี เค้าไม่ได้ท้อง เราไม่ได้ขอ ชาวเค้ากินนิ (ID4)

2.4.3 การนึกถึงลูก แม้ผู้ให้ข้อมูลหลักจะต้องเปลี่ยนสถานะจากวัยรุ่นมาเป็นแม่ แต่ สายสัมพันธ์ที่มีกับลูกก็ไม่ต่างกับแม่ในวัยอื่นๆเลย ผู้ให้หลักมีความรักและผูกพันกับลูก จึงเกิด ความรู้สึกที่ตนเองจะต้องดูแลรับผิดชอบลูกในท้องของตนเองและทำหน้าที่แม่ให้เต็มที่

แบบเอามือลูบท้องแล้วคิดว่าจะไม่ทิ้งเค้า จะไม่ทำร้าย ก็พูดกับลูกแล้วแบบพอเราพูดลูก ก็ดิ้นเหมือนเค้ารู้ในสิ่งที่หนูพูด หนูก็พูดกับเค้าทุกวันเลย (ID4)

2.5 ความช่วยเหลือที่ได้รับ

ความช่วยเหลือที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้รับนั้นจะเป็นการให้ความช่วยเหลือทางด้านจิตใจ ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้นและมีพลังในการดำเนินชีวิตต่อไป ซึ่งความ ช่วยเหลือที่ได้รับมีดังนี้

2.5.1 การ ให้โอกาส ให้กำลังใจ ให้สติ แสดงความรักและความห่วงใยจากคนใน

ครอบครัวทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักรู้สึกถึงการได้รับการยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งในครอบครัว เพื่อการเริ่มต้นชีวิตใหม่และปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น ครอบครัวทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้มีที่พึ่งพาและไม่รู้สึกโดดเดี่ยวอ้างว้าง ดังตัวอย่าง

แม่เคื่อกี้พูดว่าเดี๋ยวลเริ่มต้นใหม่ได้อะไอย่างเงี้ย เคื่อกี้เหมือนสงสารหนู แต่พลาดไปแล้วก็ไมรู้จะทำไง แม่บอกเดี๋ยวลค่อยนับ 1 ใหม่ นับ 1 ใหม่อะไแบบนี้ (ID4)

พ่อแม่อคอยมาพูดให้แบบ มันเกิดไปแล้ว อย่าไปคิดมันมาก ก็ขยันขึ้น อย่าทำตัวเหมือนเมื่อก่อน เรามีครอบครัวแล้ว มีอะไรก็คุยได้ ก็รู้สึกดีที่เคื่อกี้พูด เราทำกับเคื่อกี้ถึงขนาดนี้ ยังมาห่วงเรามากกว่าตอนไม่ท้องอีก (ID3)

2.5.2 กำลังใจจากคูรัก กำลังใจจากคูรักทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักลดความรู้สึกเสียตายจากการกระทำในอดีตของตนเองลงไป ผู้ให้ข้อมูลหลักจึงรู้สึกดีขึ้น นอกจากนี้การแสดงความรักนิชอบโดยการอยู่เคียงข้างไม่ทอดทิ้ง ยังเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สามารถใช้ชีวิตคู่ได้อย่างเปิดเผย ผู้ให้ข้อมูลหลักจึงมีคนคอยเคียงข้างเพื่อร่วมกันเลี้ยงดูลูกที่กำลังจะเกิดมา

แฟนก็บอกว่าเค้าจะอยู่ข้างๆเอง จะไม่ทิ้งไปไหน (ID4)

บางทีก็หนีไปนึกมากก็อยากกลับไปเรียนอีก เห็นเค้าใส่ชุดนักเรียนหนูก็อยากกลับไปเรียน แต่มันก็กลับไปไม่ได้ แม่เคื่อกี้พูดว่าเดี๋ยวลเริ่มต้นใหม่ได้อะไอย่างเงี้ย เคื่อกี้เหมือนสงสารหนู แต่พลาดไปแล้วก็ไมรู้จะทำไง แฟนหนูก็พูดว่า ถ้าอยากเรียนคลอดลูกแล้วค่อยเรียน เดี๋ยวลเค้าจะทำงาน เค้าจะไม่เรียนหรอก ที่จริงแฟนหนูก็อยากเรียนนะ แต่มันไม่เรียน จะให้หนูเรียน (ID4)

2.5.3 กำลังใจจากเพื่อน ลักษณะของการพูดจาดี ไม่นินทา ไม่ตอกย้ำ ตลอดจนให้คำแนะนำจากเพื่อน ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักรู้สึกมีกำลังใจมากขึ้น

แบบคนท้องไรเงี้ยเคื่อกี้ต้องเอาไปนินทาแต่เนื่อกี้ก็ไมนินทา ไมอะไร เพื่อนหนูมันก็ดี มันไม่ว่า ไม่ตอกย้ำไรเงี้ย มีแต่ให้กำลังใจไรเงี้ย ชื่อของมาให้ อยากให้หลานเกิดมาเร็วๆ ไม่ยุให้ทำแท้ง พูดให้หลานเกิดมาดีๆอะไแบบนี้ (ID4)

3. ปัจจัยที่สร้างความพึงพอใจ

การตั้งครรรค์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก แม้จะทำให้ต้องพบกับความเปลี่ยนแปลงในชีวิตและส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 2 ประเภทก็ตาม แต่สิ่งที่จะช่วยให้มีความสุขและพึงพอใจมีดังนี้

3.1 ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัว

การมีสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลในครอบครัว มีความสุข ความเข้าใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว สามารถพูดคุยเรื่องต่างๆกันได้ ซึ่งลักษณะของความสัมพันธ์ในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลหลักมีดังนี้

3.1.1 การดูแลเอาใจใส่ ในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลหลักจะห่วงใยซึ่งกันและกัน จะใส่ใจในสุขภาพโดยไม่ให้ผู้ให้ข้อมูลหลักต้องทำงานหนัก คอยดูแลเอาใจใส่ให้พักผ่อนอย่างเพียงพอ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ดังตัวอย่าง

ก็รู้สึกดี ดูแลกันดี เป็นห่วงเป็นใยกัน ช่วยกันทำงานบ้าน แบบอบอุ่นค่ะ ก็พอใจกับครอบครัวค่ะ (ID1)

3.1.2 ความอบอุ่น เป็นความรู้สึกที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้รับจากสมาชิกในครอบครัวที่รักใคร่กัน ไม่ทะเลาะเบาะแว้ง มีความรักให้กันและกัน ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันในครอบครัวมากยิ่งขึ้น

คนในครอบครัวรู้สึกเป็นห่วงเป็นใยกัน ไม่มีเรื่องทุกข์ใจ ไม่เคยทะเลาะกัน ทำให้ชีวิตเรามีความสุขได้ ครอบครัวเราดี เลยคิดว่าเงินไม่ค่อยสำคัญเท่าไร เท่ากับความรักความอบอุ่นที่มีให้กัน หนูคิดอย่างนี้ (ID2)

แบบภูมิใจในครอบครัว อบอุ่นนะคะ เมื่อเกิดความเข้าใจในครอบครัวก็จะดำเนินชีวิตไปอย่างมีความสุข (ID4)

3.1.3 การให้ความช่วยเหลือ แม้ผู้ให้ข้อมูลหลักบางรายจะไม่มีรายได้เป็นของตนเอง ต้องอาศัยรายได้จากคู่รักซึ่งมีในจำนวนไม่มาก แต่ผู้ให้ข้อมูลหลักก็ได้รับความช่วยเหลือในด้านปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ไม่ลำบาก

กับพ่อหนูนะเค้าช่วยทุกอย่าง เค้าแบบได้ทองจากสมามา 1 บาท เค้าก็ไม่อยากให้เป็นเส้นเดียว เค้าก็เอาไปแบ่งให้ ออกดั่งค์แบ่งให้ เพราะว่าถ้าอยู่กับแฟนหนู คนเดียวเงี้ย ไม่มีตั้งเดี่ยวมันเอาไปขาย เลยแบ่งคนละเส้น เค้าก็แบบว่า ไม่ต้องกลัวหรอก หลานออกมาเดี่ยวซื้อให้ใหม่ มีอะไรก็บอก อยากรได้อะไรก็บอก เดี่ยวซื้อให้ ดั่งเดือนไหนไม่พอก็บอก ก็มีพ่อคอยช่วยทุกอย่าง (ID3)

3.1.4 การให้คำปรึกษา ครอบครัวมีการให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำผู้ให้ข้อมูลหลัก ด้วยวิธีการพูดที่ดีขึ้น คำนี้ถึงจิตใจและใช้เหตุผล ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้พูดคุยกับคนใน

ครอบครัวมากขึ้น ได้แสดงความดีความรู้สึกให้คนในครอบครัวได้รับทราบ ผู้ให้ข้อมูลหลักจึงมีครอบครัวช่วยเป็นที่พึ่ง ทางใจ

ก็ยังเหมือนเดิมแต่ห่างบ้าง แบบเค้าก็จะแบบเรียกไปคุยว่ามีปัญหาอะไร รีเบล่า ถ้าเป็นเมื่อก่อน เค้าก็จะว่าจะดำ แต่เดี๋ยวนี้ไม่ดำไม่ว่า หนูก็พยายามทำ มีความรับผิดชอบมากขึ้น ไม่เหมือนแต่ก่อน แต่ก่อนนี้ทำอะไรก็วางไว้ตรงนั้น เค้าก็ว่าเค้าก็ดำที่หนูทำไม่เก็บ เดี่ยวนี้เค้าพูดกับหนูดีขึ้น ให้คำปรึกษาเยอะขึ้น (ID3)

เห็นพ่อแม่ เห็นครอบครัว ก็แบบอยู่ด้วยกันไม่ทะเลาะกันเงี้ย อะไรก็ปรึกษากันเงี้ย คุยกันครอบครัวทำให้หนูมีความสุขอะไรอย่างเงี้ย วันนั้น มีอยู่วันนึง พ่อพูดว่า อย่าทำให้มันไรนะ เค้าบอกว่า อย่าทำให้หนูไม่โหนะเดี๋ยวบ้านแตก ตั้งแต่หนูท้องมาเค้าก็ดีอะ เค้าบอกคนท้องอย่าให้เครียด (ID4)

3.1.5 การให้การยอมรับ คำนิ่งถึงจิตใจ

ตัวเรายังไม่พร้อมที่จะมี และถ้าเป็นครอบครัวอื่นหยั่งเงี้ยชายปะ เค้าก็พาถูกไปทำแท้งอะไรอย่างเงี้ย เหมือนกับว่าไงละ เค้าพาถูกเค้าไปทำแท้งใส่ตระกร้าล้างน้ำไรเงี้ย บางทีครอบครัวเค้าไม่ได้นึกถึงจิตใจลูกว่าจะเป็นยังไง แต่ครอบครัวหนูมันไม่ใช่ พ่อแม่หนูเค้าก็รับได้แฟนหนูมันก็ดีอะไรเงี้ย เค้ายอมรับ (ID4)

3.2 ความสัมพันธ์กับคู่รัก

3.2.1 การดูแลเอาใจใส่ การได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคู่รัก รวมถึงการตามใจ สามารถรับการกระทำและการแสดงอารมณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความรักและความห่วงใยที่มีต่อผู้ให้ข้อมูลหลัก ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักรู้สึกมีความสุข

แฟนก็ดูแลดี ทำอะไรให้ทุกอย่าง ซักผ้า ล้างจาน กวาดห้อง ก็ไม่ค่อยได้ทำอะไร เค้าทำเองของเค้าหมดเลย ไม่เคยมีเรื่องปกปิดแฟน มีเรื่องอะไรก็พูดให้กันฟัง เค้าก็เป็นทีที่ปรึกษาที่ดี (ID1)

ก็เป็นไปได้ มากด้วย มันแบบเข้าใจหนู รับอารมณ์หนูได้ ตามใจหนูอะไรอย่างเงี้ย ก็ดี เค้าอยากรู้เรื่องของหนูทุกอย่าง เค้าก็ดูแลดี อยากรู้ทำอะไรทำให้ (ID4)

3.2.2 ความห่วงใย เป็นการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลหลักถึงความรู้สึกห่วงใยที่คู่รักมีให้กับตนเอง

ก็ราบรื่นดี เค้กก็ห่วงใยในสุขภาพของเรา เป็นห่วงเป็นใยเรา ก็ดีนะคะ เค้กก็ใส่ใจทุกอย่าง ไม่อยากให้ทำอะไร (ID2)

3.2.3 ความไว้วางใจ ความไว้วางใจที่ผู้ให้ข้อมูลหลักมีต่อคุกกี้เป็นผลให้ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความสนิทสนมสามารถพูดคุยกับคุกกี้ได้ในทุกเรื่อง คุกกี้จึงเปรียบเสมือนเพื่อนคู่คิด คนสำคัญในชีวิตของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ก็สนิทกะแฟน ไปไหนมาไหนด้วยกัน คุยกันตรงๆไม่เคยปิดบังกัน มีเรื่องสำคัญจะเลือก คุยกับแฟน (ID1)

สนิทกัน คุยกัน มีไรคุยกันทุกเรื่อง (ID3)

3.2.4 การให้คำปรึกษา ผู้ให้ข้อมูลหลักจะมีความไว้วางใจคุกกี้ทำให้สามารถพูดคุยเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างเปิดเผยนั้นเป็นผลให้คุกกี้มีความเข้าใจความคิดความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้ให้ข้อมูลหลักจึงเลือกที่ปรึกษาหารือกับคุกกี้

ทุกอย่างเลยคะ เค้กเป็นที่ปรึกษาที่ดี เค้กก็แนะนำ เค้กกลัวว่าอย่าใช้เงินมาก ต้องประหยัด เพราะจะมีลูกออกมาแล้ว ต้องใช้เงินมาก (ID2)

3.2.5 คุกกี้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของคุกกี้ ไม่ว่าจะเป็นการติดเพื่อนน้อยลง ขยันทำงานมากขึ้น มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักรู้สึกพึงพอใจในคุกกี้มากขึ้น ดังตัวอย่าง

ก็ดีอะ ดีกว่าเมื่อก่อน เมื่อก่อนเนี่ยตอนยังไม่มีลูก ติดเพื่อน ติดเพื่อน ติดเกม งานก็ไม่ค่อยทำ เดือนนึงก็ออกแล้ว เดือนนี้ก็ทำทุกวัน บ้านเพื่อนก็ไม่ค่อยไป (ID3)

ก็รับผิดชอบมากขึ้น มากขึ้นนะ เค้กก็รับผิดชอบมากขึ้น เพื่อนๆเค้กก็ไม่ค่อยไปหา มาอยู่กับเราเยอะ กลับบ้านตรงเวลาทุกวัน ส่วนมากถ้าไม่ตรงเวลาก็จะไปเล่นบอลกับเพื่อนแล้วก็เดี๋ยวก็กลับ (ID3)

3.2.6 การได้รับการเข้าใจ การได้รับการเข้าใจก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักรู้สึกพึงพอใจในคุกกี้ ดังตัวอย่าง

ก็ราบรื่นดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน เคยๆ เค้กตามใจ หนูชอบไปโวยวายงี่เง่าใส่ หนู ยังไงอะ หนูเป็นคนเอาแต่ใจตนเองนะ ทำอะไรไม่ได้ก็ไปหงุดหงิดใส่เค้ก

3.3 ความสัมพันธ์กับครอบครัวสามี

เมื่อมีการตั้งครรภ์และได้อยู่กินกับคู่รักในฐานะสามีภรรยาแล้วนั้น ผู้ให้ข้อมูลหลักต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวของคู่รัก ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักก็ได้รับการยอมรับในฐานะสะใภ้ เป็นผลให้เกิดความรู้สึกที่ดีกับครอบครัวคู่รัก นอกจากนี้ครอบครัวของคู่รักยังอาสาที่จะให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ปัจจัยที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักรู้สึกพึงพอใจกับความสัมพันธ์ในครอบครัว คู่รักมีดังนี้

3.3.1 การให้การยอมรับ

ครอบครัวแฟนก็ดี ดีทุกอย่าง แก่ไม่บ่นไม่อะไร พี่น้องของแฟนดีกันทุกคน ก็ต้อนรับเราดี ดูแลเราทุกอย่างเรื่องการกิน เวลาเรากลับอุดรก็อยู่ได้ทั้ง 2 บ้าน ทั้งบ้านตัวเองและบ้านแฟน แล้วแต่เราจะไปอยู่ (ID1)

3.3.2 ความเต็มใจที่จะช่วยเหลือลูก

ถ้าคลอดลูกออกมาก็ว่า 3 เดือนแรกจะเลี้ยงเอง แล้วจะให้พ่อแม่แฟนเลี้ยง เพราะเราทำงานไม่มีเวลาจะไปจ้างเค้าเลี้ยงก็กลัวเลี้ยงไม่ดี แฟนก็ตั้งใจเหมือนกันว่าจะเอาไปให้พ่อแม่เค้าเลี้ยง ถ้าหน้าไหนหน้าเทศกาลโรงงานปิดถึงจะไปเยี่ยม (ID1)

3.3.3 การสนับสนุนปัจจัยในการดำรงชีวิต

ยอมรับนะ ตอนอยู่ชลบุรีก็ไปอยู่กับญาติแฟน เค้าก็ยอมรับดี ซื่ออะไรให้พาไปเที่ยว (ID2)

เค้าก็แบบหนักถามเค้าว่าจะเอาอะไรมารับขวัญหลาน ถามแม่แฟนนะ เค้าบอก แหม่ ยังไม่ได้คลอดเลย แต่เค้าอยากได้เค้ามีแต่หลานผู้ชาย พ่อแฟนเค้าก็เอากล้วยมาฝากทุกวัน กล้วยเป็นหวีนะ เอามาเป็นเครือ ห้อยเต็มหน้าต่างเลย ให้หนูกิน กินเยอะๆ เค้าบอกกินแล้วลูกจะแข็งแรง หนูบอกถ้าหลานหน้าตาเหมือนลิงแล้วอย่าไปโทษใครนะ (ID4)

3.4 ความรู้สึกรักลูก

ผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนต่างมีสัญชาตญาณของความเป็นแม่ จึงรู้สึกรักและผูกพันกับลูกที่อยู่ในท้อง จึงเปี่ยมไปด้วยความปรารถนาดีที่มีให้กับลูก แม้ว่าจะยังไม่เคยพบหน้ากันแต่ในทุก การกระทำผู้ให้ข้อมูลหลักจะคำนึงถึงลูกเป็นอันดับแรก และรู้สึกอยากจะทำสิ่งที่ดีที่สุดไว้ให้กับลูก จึงดูแลเอาใจใส่สุขภาพของตนเอง ตลอดจนพูดคุยสื่อสารกับลูกในท้อง ทำบุญใส่บาตร เพื่อมุ่งหวังให้ลูกคลอดออกมาอย่างสมบูรณ์ ดังตัวอย่าง

ก็รักนะคะ แบบมีอะไรก็อยากจะทำไว้ให้ลูก พวกเงินก็เก็บไว้เป็นทุนการศึกษาให้ลูก

เพื่อให้ลูกได้ศึกษาสูงๆ ไม่อยากให้มาลำบากเหมือนแม่ (ID2)

ก็ได้ เพราะเรารักเค้า หนูรักเค้า ถ้าเค้ายังไม่ออกเงี้ย หนูเคยคิดนะ ดูในหนังถ้าลูกเราตาย ต้องเป็นบ้านๆ แบบเค้าทำให้ชีวิตเราดีขึ้น ทำให้เราคิดได้สิ่งที่เราทำเมื่อก่อนมันไม่ดี เรามีลูกที่ต้องรับผิดชอบทำอะไรก็ต้องคิดให้เยอะ ทำทุกอย่างต้องคิดถึงลูก (ID3)

ก็ยังโงะ เห็นเด็กที่แม่เลี้ยง หนูอยากให้เกิดมาเร็วๆ พ่อก็บอกว่าเมื่อไหร่มันจะเกิดมาเนี่ย คิดถึงมันนะเนี่ย (ID4)

หนูทำอะไรก็จะนึกถึงลูกตลอดเลย จะใส่บาตร จะทำบุญก็นึกถึงลูก สวดมนต์ให้ลูกทุกคืนเลย หนูพูดกับเค้าทุกวัน แม่รักลูกนะ เขามีอุปาทอง เค้าก็จะเดินเหมือนเค้ารู้เลยอะ (ID4)

4. สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการตั้งครรภ์

การตั้งครรภ์เป็นผลให้ผู้ให้ข้อมูลหลักมีการปรับบทบาทจากวัยรุ่นไปสู่ความเป็นแม่ ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในชีวิต ผู้ให้ข้อมูลหลักจึงต้องปรับตัวเพื่อเตรียมตนเองให้พร้อมกับลูกที่กำลังจะเกิดมา ผู้ให้ข้อมูลหลักจึงเกิดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเอง ดังนี้

ความรับผิดชอบ

ผลของการตั้งครรภ์ ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักตระหนักได้ว่าตนไม่ได้อยู่ตัวคนเดียว จะใช้ชีวิตตามใจตนเองเหมือนในอดีตไม่ได้แล้ว เพราะตนเองมีครอบครัว มีลูกที่ต้องดูแล จึงต้องคิดให้มาก ผู้ให้ข้อมูลหลักจึงพัฒนาตนเองให้มีความรับผิดชอบมากขึ้น

ไม่ เราก็ทำได้ เราเที่ยวก็ได้ แต่ว่ามันน้อยลงหน่อย ลูกทำอิสระเราน้อยลง ต้องติดเรานานหน่อย เพราะว่าเราเป็นแม่ สมมติถึงหนูจะไม่ได้เลี้ยง ยังไงเค้าต้องติดเรา ความเป็นแม่มันสื่อถึงกันได้ (ID3)

แบบมีความคิดเป็นผู้ใหญ่ขึ้น เป็นความรู้สึกที่เราโตขึ้น ต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้น (ID4)

มันก็มีความรับผิดชอบมากขึ้น มีลูกจะทำแบบเรื่อยเปื่อยเหมือนเมื่อก่อนมันไม่ได้ ต้องคิดให้รอบคอบ เราจะทำยังไง จะเอาตังไปใช้ยังไง ถึงจะมีพอให้ลูก (ID3)

การใช้ชีวิตรอบคอบ

เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลหลักมีฐานะที่ไม่ค่อยดีนัก รายได้จากคู่รักและในครอบครัวมีไม่มากจึงต้องมีการวางแผนในการใช้จ่าย เพื่อให้เพียงพอกับลูกที่จะเกิดมา ผู้ให้ข้อมูลหลักจึงต้องมีความรอบคอบในการใช้ชีวิตที่มากขึ้นเพื่อให้ชีวิตครอบครัวไม่ลำบาก

แต่มันก็ต้องมีบ้างแหละ ก็การเงินนะเรื่องแรก แล้วชีวิตความเป็นอยู่มันก็ต้องเปลี่ยน แบบ มีลูกแล้วเราต้องมีความรับผิดชอบ เมื่อก่อนไม่มีอย่างเงี้ยมันก็ต้องเพิ่มขึ้น เพิ่มมากขึ้น แล้วแบบ จะทำตัวเหมือนเมื่อก่อนไม่ได้ ละๆเทะๆ มันต้องเปลี่ยนแบบเป็นผู้ใหญ่ขึ้น เหมือนคนที่อายุมากๆ ความคิดเงี้ยเราต้องคิดเหมือนเค้า (ID3)

บางที่ตั้งค์ก็ไม่พอใช้ อะไอย่างเงี้ย ก็แบบเก็บไว้ให้ลูกเงี้ย เราก็คิดถึงลูก เราต้องคิด คิด ให้ไกลเดี่ยวลูกไม่มีตั้งกินนมเงี้ย ซื้เสื้อผ้าก็ต้องใช้ตั้งเยอะ ซื้ของใช้อีก เราจะเอาตั้งที่ไหนมาให้ เราไม่ทำอะไรเราก็ต้องเก็บ แล้วแบบตั้งก็ต้องให้คนอื่นด้วย ใช้ไปด้วยแล้วบางเดือนมันไม่พอเก็บ (ID3)

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความพึงพอใจในชีวิตของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ในรูปแบบการศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จึงมีความเฉพาะเจาะจงจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นหญิงที่ตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ประเด็นที่น่าสนใจจากผลการวิจัยซึ่งผู้วิจัยนำมาอภิปรายมี ดังนี้

1. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสุขและความพึงพอใจในชีวิต
 - 1.1 ครอบครัว
 - 1.2 คู่รัก
 - 1.3 ครอบครัวคู่รัก
 - 1.4 ลูก
 - 1.5 ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต
2. การเผชิญปัญหาและข้ามผ่านอุปสรรค
3. สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการตั้งครรภ์
 - 3.1 ความรับผิดชอบ
 - 3.2 ความรอบคอบในการใช้ชีวิต

1. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสุขและความพึงพอใจในชีวิต

จากการวิเคราะห์ประสบการณ์การตั้งครรภ์ของหญิงวัยรุ่นตั้งครรรภ์หลังจบการศึกษา และตั้งครรรภ์ขณะกำลังศึกษาอยู่ แม้ว่าการตั้งครรรภ์จะดูเป็นเรื่องที่ดูเกินวัย และส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของหญิงวัยรุ่นทั้ง 2 ลักษณะก็ตาม แต่จากการศึกษาวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ทำให้หญิงตั้งครรรภ์เกิดความรู้สึกมีความสุขและพึงพอใจในการดำเนินชีวิตประจำวันนั้น ล้วนมาจากสภาพแวดล้อมรอบข้างที่เป็นในแนวบวก และเอื้ออำนวยให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งมาจากปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1.1 ครอบครัว

ครอบครัวคือสถาบันทางสังคมแห่งแรกที่มนุษย์สร้างขึ้นจากความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน เพื่อเป็นตัวแทนของสถาบันสังคมภายนอกที่จะปลูกฝังความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติกับสมาชิกรุ่นใหม่ของสังคมที่มีชีวิตอุบัติขึ้นในครอบครัว (พรรัตนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2550) ครอบครัวยังเป็นสังคมแรกที่มนุษย์รู้จักและผูกพัน เป็นแหล่งให้ความรัก ความอบอุ่น มั่นคงและปลอดภัยแก่

ชีวิต ครอบครัวที่พร้อมหน้าแวดล้อมไปด้วยพ่อแม่ พี่น้อง ลูกหลาน หรือสามีภรรยาที่มีความเข้าใจอันดีต่อกัน มีความสำคัญต่อความรู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง และความเพียบพร้อมของชีวิต (วัชรภรณ์ เฟ่งจิตต์, 2543) ดังนั้น ครอบครัวจึง เป็นรากฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคน มนุษย์เกิดการเรียนรู้และเติบโตขึ้นมาได้ก็เพราะการได้รับการเลี้ยงดู ดูแลเอาใจใส่ ให้การตอบสนองและเป็นต้นแบบในการแสดงพฤติกรรมจากคนในครอบครัว ตลอดจนความรักความอบอุ่น ครอบครัวจึงมีความสำคัญและมีความหมายกับทุกคน

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า หญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์จะมีความรู้สึกมีความสุขอันเนื่องมาจากการมีความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นความรักความอบอุ่นที่มีให้กับการดูแลเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยในการดำรงชีวิต การคำนึงถึงจิตใจ ความคิด ความรู้สึก และให้คำปรึกษา การได้รับการตอบสนองในด้านบวกจากคนในครอบครัว จึงสร้างความรู้สึกที่ดีและความรู้สึกพึงพอใจให้กับผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 2 ประเภท อย่างไรก็ตามในหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในขณะที่กำลังศึกษา เหตุการณ์นี้สร้างความสะเทือนใจให้กับคนในครอบครัวอย่างมาก ทำให้เกิดภาวะที่ตึงเครียดภายในครอบครัวขึ้น สร้างความรู้สึกผิดและเสียใจในการกระทำของตนเองให้กับผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นอย่างมาก แต่ในท้ายที่สุดคนในครอบครัวก็ให้อภัยในการกระทำนั้น พร้อมกับให้กำลังใจและยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือ ไม่ทอดทิ้งให้หญิงวัยรุ่นต้องเผชิญปัญหาตามลำพัง การยอมรับและให้โอกาสจากคนในครอบครัวในการปรับปรุงตนเองนี้ จึงทำให้หญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์มีกำลังใจที่จะเผชิญหน้ากับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในชีวิตของตนและรู้สึกมีความสุขกับครอบครัวมากยิ่งขึ้น

1.2 คู่รัก

จันทร์รัตน์ เจริญสันติ (อ้างถึงใน นันทกานต์ วงษ์ปัญญา, 2542) กล่าวถึงความพึงพอใจในชีวิตสมรสไว้ว่า เป็นการรับรู้ระดับของความสุขและความพึงพอใจของบุคคลเมื่อพิจารณาชีวิตสมรสและสัมพันธ์ภายในครอบครัวโดยรวม ซึ่งความพึงพอใจในชีวิตสมรสต้องประกอบด้วย ความสัมพันธ์ที่มีพื้นฐานของเสรีภาพระหว่างคู่สมรส การรับรู้ถึงสิ่งดีของกันและกัน การร่วมมือร่วมใจกันของคู่สมรส และการติดต่อสื่อสารกันอย่างมีประสิทธิภาพ Moore (อ้างถึงใน นันทกานต์ วงษ์ปัญญา, 2542) ซึ่ง Flanagan (1978) ได้ศึกษาและพบว่า สัมพันธภาพกับคู่สมรสหรือคู่รัก ซึ่งหมายถึง การแต่งงานหรือมีคู่รัก เป็นสัมพันธภาพที่เกี่ยวข้องกับความรัก มิตรภาพ มีความพึงพอใจในเพศสัมพันธ์ มีการสื่อสารที่ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และรู้คุณค่าของฝ่ายตรงข้าม เป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นองค์ประกอบของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าความพึงพอใจในชีวิตสมรสเป็นส่วนหนึ่งให้บุคคลเกิดความสุขในชีวิต

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลหลักมีการระบุถึงลักษณะความสัมพันธ์ของ

คู่รักที่มีการดูแลเอาใจใส่ ห่วงใย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Adams (อ้างถึงใน นันทกานต์ วงษ์ปัญญา, 2542) ที่พบว่า การได้รับความรัก ความห่วงใยจากสามีมีผลทำให้ภรรยา มีความพึงพอใจในชีวิตสมรส ตลอดจนมีความไว้วางใจ และสามารถเปิดเผยตนเองกับคู่รัก ซึ่ง Levinger และ Serm (อ้างถึงใน นันทกานต์ วงษ์ปัญญา, 2542) กล่าวว่า การสื่อสารระหว่างคู่สมรสที่เป็นไปอย่างเปิดเผย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ความรู้สึกพึงพอใจกับคู่รัก จึงทำให้หญิงวัยรุ่นรู้สึกมีความสุข

1.3 ครอบครัวของคู่รัก

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่าการได้รับการยอมรับจากครอบครัวของคู่รักในฐานะสะใภ้ ตลอดจนความสัมพันธ์อันดี ไม่ว่าจะเป็นการพูดจาดี ให้การต้อนรับ ให้การสนับสนุนด้านปัจจัยในการดำเนินชีวิต เป็นผลให้หญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ เกิดความรู้สึกที่ดีและพึงพอใจกับครอบครัวของคู่รัก

1.4 ลูก

สัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์เป็นความรู้สึกหรืออารมณ์แห่งความผูกพันที่มารดามีต่อบุตร หญิงตั้งครรภ์จะเริ่มพูดคุยและมีปฏิสัมพันธ์กับทารกในครรภ์ หรือมีการเล่นกับทารกในครรภ์ด้วยการสัมผัสหรือลูบหน้าท้อง เพื่อให้ทารกมีปฏิกิริยาตอบกลับด้วยการดิ้น สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการเริ่มมีสัมพันธภาพกับทารกในครรภ์ (สุนิดา ชูแสง, 2546)

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่าความผูกพันที่หญิงวัยรุ่นมีกับลูกในท้อง ส่งผลให้เกิดความรู้สึกรักและอยากรับผิดชอบลูกอย่างเต็มที่ ลูกจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญกับชีวิตของหญิงวัยรุ่น และทำให้หญิงวัยรุ่นมีความสุขเมื่อนึกถึงลูก

1.5 ปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินชีวิต

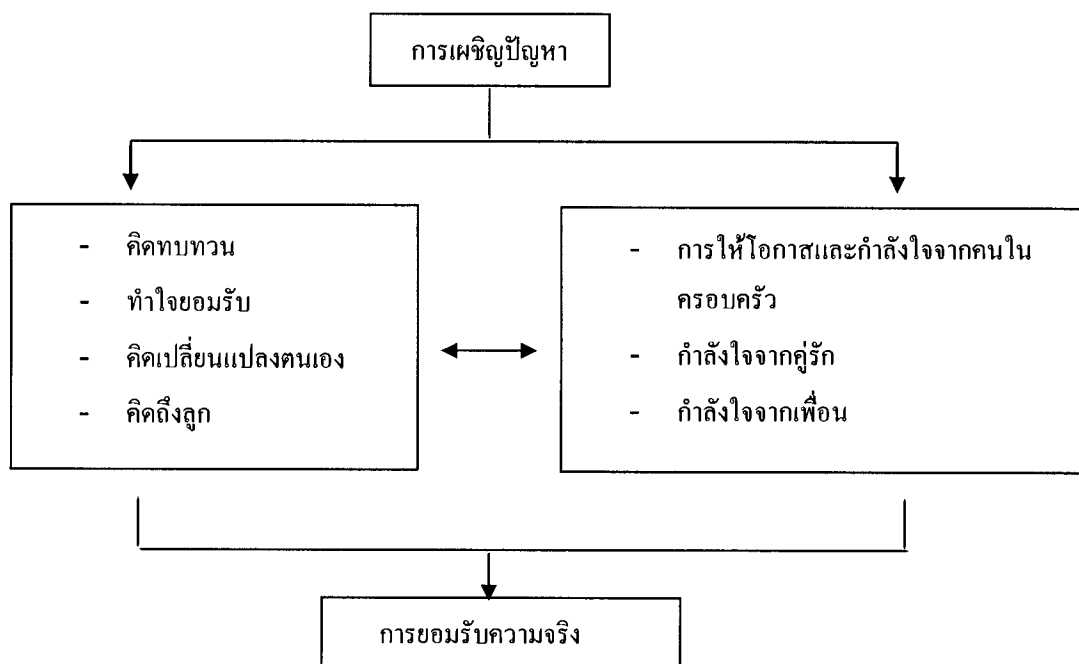
การมีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินชีวิต นั่นคือ ปัจจัย 4 ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างไม่ลำบาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Maslow (อ้างถึงใน เยาวลักษณ์ มั่นประชา, 2542) ที่ว่าความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์จะปรากฏออกมาในรูปของพฤติกรรมที่ตอบสนองให้เกิดความพึงพอใจ ซึ่งจากการศึกษาวิจัยพบว่า การมีปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินชีวิตสอดคล้องกับความต้องการด้านกายภาพ ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่อาศัย นั่นคือ ความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ดังนั้น ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งได้รับการตอบสนองในขั้นพื้นฐานทางกายภาพแล้ว จึงมีความรู้สึกที่พึงพอใจและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้

จากการศึกษาวิจัยทำให้เห็นว่า ความสุขไม่ได้อยู่ที่วัตถุเสมอไป หญิงวัยรุ่นเหล่านี้ ไม่มี การวางแผนเป้าหมายในอนาคตที่ชัดเจน ไม่รู้ว่าจะทำอะไรต่อไปในอนาคต แต่พวกเขาก็สามารถมี ความสุขกับปัจจุบันได้ ขอเพียงมีคนเข้าใจ ยอมรับ ให้โอกาส ให้กำลังใจ และมีปัจจัยพื้นฐาน ในการดำรงชีวิต ก็สามารถทำให้วัยรุ่นหญิงดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างพึงพอใจ

2. การเผชิญปัญหาและก้าวพ้นอุปสรรค

การตั้งครมร์กของวัยรุ่นหญิงในขณะที่กำลังศึกษาอยู่นั้น ถือเป็นวิกฤตของชีวิตอัน ส่งผลกระทบต่อตนเองและครอบครัวอย่างมาก ไม่ว่าจะกระทบความรู้สึกรักของคนในครอบครัว ชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล ตลอดจนโอกาสในการศึกษาที่ต้องหยุดชะงัก ทำให้ชีวิตต้องสะดุดและไม่ เป็นไปตามที่วัยรุ่นธรรมดาทั่วไปควรจะเป็น เพราะเธอกำลังจะเปลี่ยนสถานะจากวัยรุ่นมาเป็น “แม่” ซึ่งเป็นความเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ในชีวิต แต่จากการศึกษาวิจัยพบว่า วัยรุ่นหญิงสามารถ ก้าวผ่านวิกฤตนี้มาได้เนื่องจากมีวิธีการในการเผชิญกับปัญหา ซึ่งสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 4 วิธีการในการเผชิญกับปัญหา

เมื่อมีการตั้งครมร์ก ผู้ให้ข้อมูลหลักจะเกิดความรู้สึกทางลบต่อตนเองมากมายใน จิตใจ ประกอบกับปฏิกิริยาทางลบที่ได้รับการตอบสนองจากครอบครัวในระยะแรก ทำให้ผู้ให้ ข้อมูลหลัก เกิดวิกฤตในการปรับตัวอย่างมาก ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักก็อาศัยวิธีการในการจัดการกับ ปัญหาโดยการคิดทบทวนถึงเรื่องราวของตนเองในหลายแง่มุม เพื่อหาทางออกจากปัญหา ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของ Lazarus และ Folkman (อ้างถึงใน เปรมพร มั่นเสมอ, 2545) เป็นการ

เผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหา โดยพยายามทำความเข้าใจปัญหา พิจารณาว่าปัญหาคืออะไร สาเหตุอยู่ที่ไหน และหาทางออกที่เป็นไปได้ กลวิธีนี้อาจมุ่งแก้ไขปรับเปลี่ยนที่สถานการณ์ พฤติกรรมของผู้อื่น หรือมุ่งแก้ที่ตนเอง ซึ่งจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้ให้ข้อมูลใช้การคิด ทบทวน และเลือกที่จะเผชิญหน้ากับปัญหา โดยได้รับการสนับสนุนทางสังคม (social support) คือ การให้โอกาสและกำลังใจจากคนในครอบครัว การยอมรับเป็นพ่อเด็กและกำลังใจจากคู่รัก ตลอดจนกำลังใจจากเพื่อนฝูง ก็ช่วยให้ผู้ให้ข้อมูลหลักมีแหล่งทรัพยากรที่จะจัดการกับปัญหา ได้มากขึ้น ประกอบกับการทำใจยอมรับ (Acceptance) เป็นการยอมรับความเป็นจริงตาม สถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งการยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ยอมรับว่า บุคคลนั้นพร้อมที่จะเผชิญกับสถานการณ์นั้นๆ (Carver, Scheier and Weintraub, 1989) ผู้ให้ข้อมูลหลักจึง สามารถยอมรับความเป็นจริงของตนเองได้ นำมาซึ่งการคิดเปลี่ยนแปลงตนเองและพัฒนาตนเอง ให้ดีขึ้น การนึกถึงลูกก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดความรู้สึกในด้านดีกับตนเอง เพราะ ความผูกพันที่มีต่อลูกนั่นเอง ทำให้ลูกกลายมาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญกับชีวิตผู้ให้ข้อมูลหลัก

3. สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการตั้งครมภ์

ผลของการตั้งครมภ์นั้น ลึกๆในใจรุ่นหญิงต่างรู้สึกผิด รู้สึกเสียดายและอยากใช้ชีวิต เหมือนวัยรุ่นคนอื่น ๆ แต่พวกเธอก็ไม่สามารถกลับไปแก้ไขเรื่องราวในอดีต วัยรุ่นหญิงจึงใช้ ประสบการณ์นั้นเป็นบทเรียนและเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองให้มากขึ้น ดังนี้

3.1 ความรับผิดชอบ

ตามแนวคิดของ Maslow (อ้างถึงใน เยาวลักษณ์ มั่นประชา, 2542) ที่ว่าบุคคล จะพึงพอใจเมื่อรู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความเข้มแข็ง มีประโยชน์ ซึ่งความรับผิดชอบเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่ช่วยให้บุคคลเห็นคุณค่าในตนเอง เมื่อไรก็ตามที่คนเรามีความรับผิดชอบ ก็จะเกิดความนับถือ ตนเอง จากการศึกษาวินิจฉัย ความรับผิดชอบที่มากขึ้นนี้เป็นความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัวและต่อลูกในท้องที่กำลังจะเกิดมา จึงมีความคิดที่เป็นผู้ใหญ่มากขึ้น ทำตาม อำเภอใจน้อยลง มีความระมัดระวังในการทำสิ่งต่างๆ คิดคำนึงถึงลูกเป็นอันดับแรก ผู้ให้ข้อมูล หลักรู้สึกถึงความเปลี่ยนแปลงของตนเองในด้านนี้ ทำให้รู้สึกว่าตนเองมีความเป็นผู้ใหญ่และ เห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น

3.2 ความรอบคอบในการใช้ชีวิต

การตั้งครมภ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 2 ลักษณะนั้นทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักไม่ได้ ศึกษาต่อ ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน ทำให้ด้อยโอกาสในการเลือกทำงาน ไม่มีอาชีพ หรือ ต้องลาออกจากงาน ทำให้ขาดรายได้ ตลอดจนคู่รักซึ่งมีรายได้ค่อนข้างน้อย จึงส่งผลในด้าน เศรษฐกิจของครอบครัว ดังนั้น ผู้ให้ข้อมูลหลักจึงเรียนรู้ที่จะประคับประคองชีวิตความเป็นอยู่ของ

ตนเองไม่ให้ลำบาก โดยการใช้ชีวิตอย่างรอบคอบ ระวังระวังในการใช้จ่าย ไม่ฟุ่มเฟือย ใช้จ่าย
เท่าที่จำเป็น มีการเก็บออมเงิน เพื่อให้เพียงพอกับลูกที่กำลังจะเกิดมา

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความพึงพอใจในชีวิตของหญิงที่ตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

คำถามในการวิจัย

หญิงที่ตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีความพึงพอใจในชีวิตอย่างไร

ผู้ให้ข้อมูลหลักและวิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลัก 4 คน เป็นเพศหญิงที่กำลังตั้งครรภ์ อายุ 16 ปี 2 คน อายุ 17 ปีและ 18 ปี อย่างละ 1 คน ที่ฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลบางปะกง กรณีในการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

1. เป็นผู้ที่ตั้งครรภ์ในช่วงอายุระหว่าง 16-18 ปีซึ่งฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลบางปะกง
2. ผู้ให้ข้อมูลหลักเต็มใจเข้าร่วมการวิจัยและยินดีที่จะเล่าถึงประสบการณ์และความรู้สึกของตนโดยให้ข้อมูลที่ละเอียดชัดเจนและเพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นวิธีการหลัก ซึ่งแนวคำถามมาจากการศึกษาแนวคิดเบื้องต้นของการวิจัยครั้งนี้ คือ ความพึงพอใจในชีวิต ตามแนวคิดของ Flanagan (1978) ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกายและปัจจัยในการดำรงชีวิต ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านกิจกรรมทางสังคมหรือชุมชน ด้านการพัฒนาตนเองและความสมหวังในงาน ด้านนันทนาการ

นอกจากนี้ในการเก็บข้อมูลยังมีเครื่องมือประกอบอื่นๆ ที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง และสมุดบันทึกข้อมูลภาคสนาม

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยติดต่อขออนุญาตเข้าไปเก็บข้อมูลจากโรงพยาบาลบางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา เมื่อได้รับอนุญาตผู้วิจัยขอข้อมูลผู้ให้ข้อมูลหลัก และทำการติดต่อผู้ให้ข้อมูลหลักตามความสมัครใจ จากนั้นดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นรายบุคคล โดยใช้วิธีการ

สัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีการบันทึกเสียงสัมภาษณ์และจดบันทึกรายละเอียดสำคัญอื่นๆ ลงในสมุดบันทึกข้อมูลภาคสนาม

เมื่อผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจนครบถ้วน ก็นำเทปบันทึกเสียงที่ได้ไปถอดเทปแบบคำต่อคำออกมาเป็นบทสนทนา และนำข้อมูลอื่นๆ ที่เก็บรวบรวมได้ไปทำการวิเคราะห์ผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้มากับแนวคิดเบื้องต้น โดยมีลำดับดังนี้

1. บทสัมภาษณ์จากแถบบันทึกเสียงที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลจะถูกนำมาฟังซ้ำโดยผู้วิจัย และถูกถอดความมาแบบคำต่อคำ นำมาทบทวนบรรทัดต่อบรรทัดเพื่อวิเคราะห์ความรู้สึกที่แฝงมากับน้ำเสียงของผู้ให้ข้อมูล
2. ข้อมูลทั้งหมดที่ได้ถอดความแล้วจะถูกนำมาจัดระเบียบหมวดหมู่ (categorization) เชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดเบื้องต้นที่มี
3. เมื่อจัดระเบียบหมวดหมู่ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มานั้นครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการศึกษาและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive) ขึ้นมาเป็นประเด็นต่างๆ
4. การจัดระเบียบประเภทของมโนทัศน์โดยเรียงลำดับเหตุการณ์ตามกาลเวลา และขอบข่ายของประเด็นเนื้อหา เพื่อนำไปสู่การสรุปภาครวมและเปรียบเทียบ ความคล้ายคลึงหรือความแตกต่างระหว่างกรณีศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปประเด็นหลักสำหรับประสบการณ์การตั้งครรภ์และปัจจัยที่สร้างความพึงพอใจได้ดังนี้

1. ประสบการณ์ก่อนตั้งครรภ์ เป็นพฤติกรรมในช่วงก่อนที่จะมีการตั้งครรภ์ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

- 1.1 การเลือกคู่ครอง
- 1.2 ที่มาของการตั้งครรภ์

2. ประสบการณ์การตั้งครรภ์ เป็นช่วงเวลาเมื่อรับรู้ว่าการตั้งครรภ์ อาการทางร่างกายที่เกิดขึ้น ความรู้สึกขณะที่รับรู้ว่าคุณเองตั้งครรภ์ การปรับตัวและสภาพจิตใจในระหว่างนั้น ประเด็นที่นำมาวิเคราะห์มี ดังนี้

- 2.1 อาการทางร่างกายที่เกิดขึ้น

- 2.2 ความรู้สึกที่เกิดขึ้นว่าตั้งครรรภ์
 - 2.3 ปฏิกริยาของคนในครอบครัว
 - 2.4 การเผชิญกับปัญหา
 - 2.5 ความช่วยเหลือที่ได้รับ
3. ปัจจัยที่สร้างความพึงพอใจ คือ สิ่งที่ช่วยผู้ให้ข้อมูลหลักรู้สึกมีความสุขในการดำเนินชีวิต หลังจากที่ผ่านมาประสบการณ์ที่ต้องอาศัยการปรับตัว ซึ่งประกอบด้วย
- 3.1 ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัว
 - 3.2 ความสัมพันธ์กับสามี
 - 3.3 ความสัมพันธ์กับครอบครัวสามี
 - 3.4 ความสัมพันธ์กับเพื่อน
 - 3.5 ความรู้สึกรักลูก
4. สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการตั้งครรรภ์
- 4.1 ความรอบคอบในการใช้ชีวิต
 - 4.2 ความรับผิดชอบ

อภิปรายผลการวิจัย

แม้ว่าการตั้งครรรภ์ในวัยรุ่นจะเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยการปรับตัวอย่างมาก เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การตั้งครรรภ์จึงทำให้วัยรุ่นต้องมีการปรับตัวมากขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของวัยรุ่นหญิงทั้ง 2 ลักษณะ แต่จากผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นหญิงมีความพึงพอใจในชีวิต เนื่องจาก ความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว การได้รับการเอาใจใส่จากคู่รัก การได้รับการยอมรับจากครอบครัวคู่รัก ความรู้สึกรักและผูกพันกับลูกในท้อง เป็นสิ่งที่ทำให้วัยรุ่นหญิงมีความสุข ทำให้เห็นว่าความสุขไม่ได้อยู่ที่วัตถุ หนึ่งวัยรุ่นหญิงเหล่านี้ไม่มีการวางแผนในอนาคตที่ชัดเจน ยังไม่คิดจะทำอะไรต่อไปในอนาคต แต่พวกเขาก็มีความสุขกับปัจจุบันได้ ขอเพียงมีคนเข้าใจ ยอมรับ ให้โอกาสให้กำลังใจ และมีความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ก็สามารถทำให้วัยรุ่นหญิงสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างพึงพอใจ

การตั้งครรรภ์ของวัยรุ่นหญิงในขณะที่กำลังศึกษาอยู่นั้น ถือเป็นวิกฤตของชีวิตอันส่งผลกระทบต่อตนเองและครอบครัวอย่างมาก ไม่ว่าจะกระทบความรู้สึกของคนในครอบครัว ชื่อเสียของวงศ์ตระกูล ตลอดจนโอกาสในการศึกษาที่ต้องหยุดชะงัก ทำให้ชีวิตต้องสะดุดและไม่เป็นไปตามที่วัยรุ่นธรรมดาทั่วไปควรจะเป็น เพราะเธอกำลังจะเปลี่ยนสถานะจากวัยรุ่นมาเป็น “แม่” ซึ่งเป็นความเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ในชีวิต แต่จากการศึกษาวิจัยพบว่า วัยรุ่นหญิงสามารถก้าวผ่าน

วิกฤตนี้มาได้เป็นผลจากการได้รับโอกาสในการปรับปรุงตนเอง และได้กำลังใจจากคนในครอบครัว การแสดงความรับผิดชอบยอมรับเป็นพ่อเด็กและกำลังใจจากคู่รัก ทำให้วัยรุ่นหญิงสามารถใช้ชีวิตได้อย่างเปิดเผย และมีคู่รักคอยเคียงข้างเพื่อจะเลี้ยงดูลูกที่จะเกิดมา ประกอบกับการคิดทบทวน การยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นทำให้วัยรุ่นหญิงสามารถฝ่าฟันอุปสรรคมาได้

หนึ่งผลของการตั้งครมณันั้น ลึกๆในใจของวัยรุ่นหญิงต่างรู้สึกผิด รู้สึกเสียดาย และอยากใช้ชีวิตเหมือนวัยรุ่นคนอื่นๆ แต่พวกเธอก็ไม่สามารถกลับไปแก้ไขเรื่องราวในอดีต วัยรุ่นหญิงจึงใช้ประสบการณ์นั้นเป็นบทเรียน และเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองให้มากขึ้น ทำให้มีความรอบคอบในการใช้ชีวิตและมีความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้นตามมา

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการเพิ่มกลุ่มตัวอย่างให้มากยิ่งขึ้น เพื่อข้อมูลจะได้มีความลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น
2. ข้อจำกัดของระยะเวลาทำให้ไม่ได้มีการตรวจสอบข้อมูลซ้ำกับผู้ให้ข้อมูลหลักครบทุกคน ดังนั้นควรมีการตรวจสอบข้อมูลซ้ำเพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
3. วัยรุ่นหญิงกลุ่มนี้มีการวางแผนเป้าหมายในชีวิตที่ไม่ชัดเจน ดังนั้น ถ้ามีนักจิตวิทยาเข้ามาช่วยเหลือในการให้พวกเขาได้รู้จักวางแผนชีวิตที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ภาครัฐหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคนไม่ควรละเลยในจุดนี้ และควรจัดการอบรมอาชีพเพื่อให้วัยรุ่นหญิงสามารถเลี้ยงตนเองได้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาญจนา สุรวาจากุล. (2543). *การเปรียบเทียบการตัดสินใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมชายรักร่วม เพศระหว่างวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรวัดณา แก้วหนองเสม็ด. (2546). *ปัจจัยของพ่อแม่ที่สัมพันธ์กับการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกวัยรุ่น*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทกานต์ วงษ์ปัญญา. (2542). *ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิตสมรสกับความไว้วางใจคู่สมรส*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เปรมพร มั่นเสมอ. (2545). *การปรับตัว กลวิธีเผชิญปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรธนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2550). *จิตวิทยาครอบครัว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.
- เยาวลักษณ์ มั่นประชา. (2542). *ผลของกลุ่มจิตสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจในชีวิตของนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความพิการ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรภรณ์ เฟ่งจิตต์. (2543). *ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมทางวัตถุกับความพึงพอใจในชีวิต*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรินธร มังคะมณี. (2547). *ผลของการใช้โปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการดูแลตนเองต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นครั้งแรก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนิดา ชูแสง. (2546). *ผลของการใช้โปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถการเป็นมารดาต่อการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่การเป็นมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นครั้งแรก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุภางค์ จันทวานิช. (2547). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
วิทยาลัย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2551). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.
- อติติ นาศิริรักษ์. (2550). *เจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสในวัยรุ่นตอนต้นที่มีรูปแบบการ
อบรมเลี้ยงดูต่างกันตามการรับรู้ของตนเอง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
จิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Santrock, J. W., (2005). *Adolescence*. (10th ed). New York: McGraw-Hill.